

„Vaivorykštės apdovanojimų“ nominacija „Aktyvus pilietis“

Organizacijų ir jų projektų santrauka vertinimo komisijai

Asociacija Lietuvos žmogaus teisių centras	Aš manau: žmogaus teisių aktualijos - mokytojams ir mokiniams	AD-HOC
Asociacija „Šeimų asociacija“	Dezinformacijos socialiniuose tinkluose įtakos šeimos politikos klausimais mažinimas	AD-HOC
VšĮ „Stebėk teises“	„Informacinė kampanija prieš dezinformaciją apie lytiškumo ugdymą Lietuvos mokyklose“	AD-HOC
VšĮ Įvairovės ir edukacijos namai	„#JeiguŽinotum“	AD-HOC
Tolerantiško Jaunimo Asociacija (TJA)	„Rainbow Challenge“ už LGBT+ teises ir galimybes	I kvietimas
Asociacija LIETUVOS ŽMOGAUS TEISIŲ CENTRAS (LŽTC)	Žmogus žmogui žmogus: didesnė parama žmogaus teisėms ir vienas kitam kovoje už lygybę	I kvietimas
Asociacija „In corpore“ (IC)	Erdvė bendruomenei: LGBT+ socialinis-kultūrinis aktyvizmas ir parama	I kvietimas
VšĮ Įvairovės ir edukacijos namai	Lytiškumo akademija	I kvietimas
Lietuvos šokio-judėsio terapijos asociacija	Kūno susigrąžinimas ir nauji naratyvai: šokio-judėsio terapija ir psichodrama LGBT+ jaunuoliams	II kvietimas
VšĮ Įvairovės ir edukacijos namai	Įrankių dėžė	II kvietimas
Lietuvos gėjų lyga (LGL)	Nieko apie mus be mūsų: LGBT jaunimo įgalinimas kovoje prieš patyčias	II kvietimas
Žmogaus teisių organizacijų koalicija (ŽTOK)	Prioritetas gerovės valstybėje – žmogaus teisės	I kvietimas
VšĮ Žmogaus teisių stebėjimo institutas (ŽTSI)	Tvari parama žmogaus teisėms per advokaciją ir švietimą	I kvietimas
Mokyklų tobulinimo centras (MTC)	Skaitmeninė įvairovės literatūros biblioteka Lietuvos mokykloms	I kvietimas
Asociacija Lietuvos žmogaus teisių centras (LŽTC)	Mano teisės: Kokybiško žmogaus teisių diskurso stiprinimas Lietuvoje	II kvietimas

PASTABA: toliau pateikti projektų aprašymai neapima visiems projektams, išskyrus Ad-Hoc projektus, privalomų paraiškovo gebėjimų stiprinimo veiklų ir nedetalizuoja projekto viešinimo veiklų.

I. Asociacija Lietuvos žmogaus teisių centras (LŽTC)

<https://ztcentras.lt/>; www.manoteises.lt/; <https://www.facebook.com/LZTC.LCHR/>

Organizacija. LŽTC – per 20 m. žmogaus teisių (ŽT) apsaugos ir švietimo srityje dirbanti NVO nuo pat 1994 m. įgyvendino daugelį reikšmingų veiklų šioje srityje. Tikslai: 1) Skleisti žinias apie tarptautinėje bendruomenėje pripažįstamus ŽT apsaugos standartus bei ugdyti pagarbą įvairovei; 2) Stiprinti visuomenės gebėjimus kovoti su pažeidžiamų visuomenės grupių diskriminacija; 3) Kelti probleminius ŽT apsaugos klausimus ir teikti jų sprendimo būdus. Veiklos: ŽT portalas Manoteises.lt, ŽT dokumentikos festivalis „Nepatogus kinas“, švietimo platforma nepatogauskinoklase.lt, daugybė atliktų tyrimų ir advokacijos kampanijų.

Projektas „Aš manau: žmogaus teisių aktualijos - mokytojams ir mokiniams“. Tai trumpas mažos apimties AD-HOC projektas, vykęs 2021-05-01 iki 2021-10-31, projekto vertė - 4998,50 Eurų.

Projekto santrauka. Projektu siekta mažinti baimes, susijusias su Stambulo konvencijos ratifikavimu ir lyčiai neutralios partnerystės įteisinimu, didinti mokytojų ir mokinių susidomėjimą ir informuotumą svarbiais žmogaus teisių klausimais, esančiais politinėje darbotvarkėje ir aktualiais tapusiais migracijos krizės klausimais, pasitelkiant profesionaliai atrinktą ir parengtą informaciją. Projekto tikslinės grupės – mokytojai ir mokiniai, nes mokytojai vaidina reikšmingą ugdytojų ir informacijos skleidėjų vaidmenį. Abiems grupėms šie klausimai yra aktualūs, o visuomenėje pradėta skleisti dezinformacija, konkrečiais aspektais liečianti mokytojų ir mokinių santykį.

Projekto rėmuose planuota parengti tris elektroninius naujienlaiškius „Aš manau“, apimantčius atrinktus kokybiškos žiniasklaidos šaltinius, atgarsius socialinėse medijose, ekspertų komentarus ir specialias užduotis mokiniams. Numerių tematika parinkta, atitinkamai reaguojant į Seimo darbotvarkės ciklą ir atgarsius visuomenėje. Kiekvieną naujienlaiškio numerį planuota išplatinti ne mažiau 32 000 mokytojų, naudojančių e-dienyną TAMO. Siekta paskatinti mokytojų ir mokinių informuotumą, kritinį mąstymą minėtais klausimais, tobulinti argumentuotos ir pagarbios diskusijos kultūrą, medijų raštingumą įgūdžius, permąstyti stereotipus ir empatijos bei tolerancijos reikšmę. Tikslinės grupės gryninasi sąmoningą pilietišką poziciją, o tai didina valdžios institucijų atskaitomumą.

Pagrindinės projekto veiklos. Parengti ir išplatinti 3 elektroniniai naujienlaiškiai mokytojams ir mokiniams, skirti aktualiems žmogaus teisių klausimams. Pirmasis buvo skirtas Partnerystės įstatymui, antrasis - migrantų krizei, o trečiasis – Stambulo konvencijai ir naujai Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymo redakcijai (papildant ES aktualijomis partnerystėje su užsienio reikalų ministerija). Naujienlaiškius galima rasti čia:

<https://asmanau.wordpress.com/2021/05/18/nr-50-partnerystes-istatymas/>

<https://asmanau.wordpress.com/2021/09/19/nr-51-migrantu-krize/>

Projekto rezultatai. Kaip ir numatyta paraigkoje, naujienlaiškiai buvo atsvara dezinformacija ir baime grįžtiems žmogaus teisių naratyvams, esantiems tuometinėje politinėje Seimo darbotvarkėje, iššaukusiems diskusijas viešojoje erdvėje, kurie aktyviai paliečia mokytojų bendruomenę ir taip formuoja mokinių poziciją. Naujienlaiškiai buvo patikimas šaltinis jautriomis temomis, skatinę atviriau pažiūrėti į tris žmogaus teisių temas ir kritiškiau vertinti su jomis susijusius mitus. Pasiiektas APF rodiklis “PVO, naudojančių įrodymais grįžtus tyrimus advokacijos ir politikos formavimo veikloms remti, skaičius — visi naujienlaiškiai įtraukė ekspertų nuomones ir informaciją, kuri buvo grįsta tyrimais ir kitais patikimais duomenimis. LŽTC kaip organizacija, veikianti advokacijos srityje ir aktyviai, prisidedanti prie politikos formavimo, naujienlaiškius ir atskirus ekspertų tekstus viešino savo Facebook paskyroje ir www.manoteises.lt puslapyje. Naujienlaiškių temos buvo tiesiogiai susijusios su politinėje darbotvarkėje esančiais klausimais (partnerystės, migracijos, smurto artimoje aplinkoje — Stambulo konvencijos), kurių advokacijoje aktyviai dirba LŽTC. Naujienlaiškiai taip pat buvo viešinami Tarptautinių santykių ir politikos mokslų Facebook puslapyje ir kituose kanaluose, prisidedanciuose prie viešosios politikos formavimo. Pasiiektas APF rodiklis “Sukurti visuomenės dalyvavimą pilietinėse veiklose ir (arba) įsitraukimą į viešosios politikos sprendimų priėmimą skatinančių skaitmeninių įrankių skaičius”.

II. **Asociacija Lietuvos žmogaus teisių centras (LŽTC)**

<https://ztcentras.lt/>; www.manoteises.lt; <https://www.facebook.com/LZTC.LCHR/>

Organizacija. LŽTC – per 20 m. žmogaus teisių (ŽT) apsaugos ir švietimo srityje dirbanti NVO nuo pat 1994 m. įgyvendino daugelį reikšmingų veiklų šioje srityje. Tikslai: 1) Skleisti žinias apie tarptautinėje bendruomenėje pripažįstamus ŽT apsaugos standartus bei ugdyti pagarbą įvairovei; 2) Stiprinti visuomenės gebėjimus kovoti su pažeidžiamų visuomenės grupių diskriminacija; 3) Kelti probleminius ŽT apsaugos klausimus ir teikti jų sprendimo būdus. Veiklos: ŽT portalas Manoteises.lt, ŽT dokumentikos festivalis „Nepatogus kinas“, švietimo platforma nepatogauskinoklase.lt, daugybė atliktų tyrimų ir advokacijos kampanijų.

Projektas „Žmogus žmogui žmogus: didesnė parama žmogaus teisėms ir vienas kitam kovoje už lygybę“. Tai didelis ilgas projektas, vykęs 2020-10-01 iki 2023-03-31. Projekto partneriai: Klaipėdos socialinės ir psichologinės pagalbos centras (KSPPC) ir Lietuvos socialinių mokslų centras (LSMC). Projekto vertė – 164.424,42€.

Projekto santrauka. Projektas sprendė tarptautinių ŽT standartų ir Lietuvos teisinės bazės atotrūkį orientuojantis į dvi sritis - (1) Stambulo konvencijos ratifikavimo ar konvencijos nuostatų perkėlimo į nacionalinę teisinę bazę ir (2) LGBTI+ asmenų teisių įgyvendinimą - bei adresavo visuomenėje paplitusias neigiamas nuostatas pažeidžiamų asmenų atžvilgiu, ypač patiriančių smurtą, diskriminaciją ar neapykantos nusikaltimus. Projekto esminės tikslinės grupės - sprendimus nacionaliniu ir regioniniu mastu priimančios valstybės valdžios atstovai, ŽT NVO atstovai, smurtą dėl lyties ar smurtą artimoje aplinkoje patyrę asmenys, pažeidžiamų nuo neapykantos nusikaltimų bendruomenių nariai (etninių ir religinių mažumų, LGBTI+ bendruomenės ir kt.) bei nuosaiki, neigiamų nuostatų veikiama visuomenės dalis (ypač jaunimas), kuriai trūksta kokybiškos informacijos apie žmogaus teisių principus.

Esminės projekto veiklos - nuolatinė advokacija, bendravimas su teisėkūros atstovais ir viešo spaudimo tam tikrais klausimais kėlimas, teikti teisės aktų pakeitimų pasiūlymai, organizuotos apskritojo stalo diskusijos su institucijų atstovais ir pažeidžiamų bendruomenių atstovais. Projekto rėmuose įgyvendintas pirmasis LGBTI+ porų tyrimas Lietuvoje, vykdytos edukacijos jaunimui apie lyčių stereotipus ir smurtą lyties pagrindu. Įgyvendintos 3 nuoseklios informuotumo didinimo kampanijos, apėmusios reklaminę kampaniją, nuolatinę komunikaciją žiniasklaidoje ir soc. medijose, filmų peržiūras ir viešas diskusijas, video klipų parengimą ir platinimą, peticijos įrankio įveiklinimą, viešos palaikymo akcijos organizavimą.

Projekto rezultatai. Bendrai projektas prisidėjo prie Lietuvos teisinės bazės tobulinimo žmogaus teisių srityje, sustiprino pažeidžiamų bendruomenių balsą visuomenėje ir atstovavimą instituciniame lygmenyje, padidino visuomenės dalies jautrumą diskriminacijai ir neapykantos nusikaltimams. Projekte buvo apjungtos NVO ir akademikų jėgos - partneris KSPPC reikšmingai prisidėjo savo ekspertinėmis žiniomis vykdant Stambulo konvencijos advokaciją ir plečiant veiklas į regionus, partneris LSMC prisidėjo akademinio tyrimu, kuris veikė kaip pagrindas LGBTI+ asmenų teisių įtvirtinimo advokacijoje ir komunikacijoje. Ilgalais projekto poveikis: užmegzti glaudesni santykiai su valdžios institucijų atstovais, glaudesni bendradarbiavimo ryšiai tarp organizacijų, vykdančių advokaciją projekto temomis, patobulinta Lietuvos įstatyminė bazė (kriminalizuotas persekiojimas, atnaujintas Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymas, prisidėta prie pagrindo formuojant Civilinės sąjungos įstatymo projektą). Tokiu būdu Lietuvos įstatyminė bazė geriau atliepia pažeidžiamų grupių teises ir užtikrina jų apsaugą, o LGBTI+ asmenų atžvilgiu suformuluotas aiškus ir plačiai visuomenėje išgirstas teisinis lūkestis, būsiantis pagrindu mobilizuojant politinę valią ateityje.

Projekto geroji patirtis - projekte apjungtos įvairios soc. medijų išraiškos formos (video, vizualai, tiesioginis aktyvizmas - demonstracija, komunikacija tiek tekstiniu formatu, tiek komentavimas įvairiuose žiniasklaidos formatuose). Parengtas pirmasis kokybinis LGBTI+ porų patirčių tyrimas Lietuvoje.

Poveikio rodiklis *“Visuomenės dalyvavimą pilietinėse veiklose skatinančių skaitmeninių priemonių naudotojų skaičius”* orientuotas į tai, kad atnaujinus peticijų įrankį būtų inicijuotos trys projekto

pagrindines temas ir veiklas atitinkančios peticijos. 2022 m. balandžio 22 d. paskelbėme peticiją-atvirą laišką Seimo nariams „Laikas lyderystei – laikas partnerystės įstatymui“, kurią ataskaitos teikimo dieną pasirašė beveik 18 tūkst. žmonių.

Poveikio rodikliai:

- a) “Žmonių, dalyvaujančių konsultacijose su sprendimus priimančiomis viešojo valdymo institucijomis, skaičius” orientuotas į žmonių dalyvavimą apskritojo stalo diskusijose (6). Apskritųjų stalų diskusijų veiklomis taip pat siekta įgalinti pažeidžiamus asmenis. Pasiiekti 40 žmonių iš numatytų 100.
- b) “Informuotumo didinimo kampanijų, kurias įvykdė finansavimą gavusios PVO” numatytas rodiklis - 3 - pilnai pasiektas. Projekto laikotarpiu įgyvendintos 3 tęstinės informuotumo didinimo kampanijos. Rodiklis “Įgyvendintų informuotumo didinimo apie žmogaus teises kampanijų skaičius - įgyvendintos 3 kampanijos iš 3.
- c) Sėkmingai įgyvendintas rodiklis “Savanorių, dirbančių finansavimą gavusiose PVO, skaičius”, įtraukti 7 savanoriai iš 7 numatytų.
- d) “Nacionalinės politikos priemonių ir teisės aktų, kurių turiniui įtakos turėjo PVO”, pilnai pasiektas - 6 iš 6 numatytų politikos priemonių ir teisės aktų.
- e) “PVO pateiktų siūlymų, siekiant poveikio viešajai politikai, teisės aktams, viešiesiems sprendimams, skaičius” - pasiekti 9 iš 6 numatytų, kadangi kelis kartus teikti pasiūlymai apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymo projektui ir Civilinės sąjungos įstatymui.
- f) “Medijas advokacijos veikloms išplėsti aktyviai naudojančių PVO skaičius” įgyvendintas tik iš dalies - pasiektas rodiklis 2 iš 3.
- g) “Įgyvendintų žmogaus teises skatinančių advokacijos kampanijų skaičius” pilnai pasiektas - 2 iš 2. Advokacijos kampanijos vykdytos rišantis prie esminių įstatymo iniciatyvų Seimo darbotvarkėje projektiniu laikotarpiu - Partnerystės/Civilinės sąjungos įstatymo ir Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymo.
- h) “Su žmogaus teisėmis ir vienodo požiūrio principu supažindintų žmonių skaičius” įgyvendintas iš dalies - supažindinta 272 iš numatytų 310 asmenų.
- i) “Įgalinimo priemonėmis pasiektų pažeidžiamų asmenų skaičius” - pasiekta 40 iš 50.
- j) “Pažeidžiamoms grupėms priklausančių asmenų, apmokytų advokacijos klausimais arba įtrauktų į savo ar savo bendruomenės poreikių advokaciją, skaičius” - 40 iš 50 numatytų.

III. **Asociacija Lietuvos žmogaus teisių centras (LŽTC)**

<https://ztcentras.lt/>; www.manoteises.lt; <https://www.facebook.com/LZTC.LCHR/>

Organizacija. LŽTC – per 20 m. žmogaus teisių (ŽT) apsaugos ir švietimo srityje dirbanti NVO nuo pat 1994 m. įgyvendino daugelį reikšmingų veiklų šioje srityje. Tikslai: 1) Skleisti žinias apie tarptautinėje bendruomenėje pripažįstamus ŽT apsaugos standartus bei ugdyti pagarbą įvairovei; 2) Stiprinti visuomenės gebėjimus kovoti su pažeidžiamų visuomenės grupių diskriminacija; 3) Kelti probleminius ŽT apsaugos klausimus ir teikti jų sprendimo būdus. Veiklos: ŽT portalas Manoteises.lt, ŽT dokumentikos festivalis „Nepatogus kinas“, švietimo platforma nepatogauskinoklase.lt, daugybė atliktų tyrimų ir advokacijos kampanijų.

Projektas “Mano teisės: kokybiško žmogaus teisių diskurso stiprinimas Lietuvoje”. Tai -vidutinio dydžio projektas, vykęs 2022-07-01 iki 2023-12-31. Projekto vertė – 87726,10 Eurų. Projekto partneriai: Lietuvos žmogaus teisių centras, Psichikos sveikatos iniciatyvos, Lietuvos negalios organizacijų forumas, LSS Vilniaus miesto filialas “Padėk pritapti”, Nacionalinis skurdo mažinimo organizacijų tinklas, Diversity Development Group.

Projekto santrauka. Lietuvos viešojoje erdvėje dominuoja keli žmogaus teisių (ŽT) klausimai, kurie dažnai yra išnaudojami visuomenei gąsdinti ir poliarizuoti. Mažiau kontroversiškos, įsisenėjusios problemos beveik nėra aptariamoms viešojoje erdvėje, o mažiau girdimų ŽT temų NVO ekspertai nėra gerai atpažįstami žurnalistų ir dažnai stokoja paveikios komunikacijos įgūdžių. Kokybiškos informacijos ŽT temomis stygius suteikia erdvės plisti dezinformaciniam naratyvams. Tokiu būdu dalies pažeidžiamų grupių problemos lieka nematomos ir negirdimos.

Projekto pagrindinis tikslas - stiprinti kokybišką žmogaus teisių diskursą (didinti visuomenės informuotumą apie žmogaus teises, jų įvairovę bei problematiką) įgalinant skirtingų ŽT sričių NVO komunikuoti jų atstovaujamos visuomenės grupėms aktualiomis temomis bei stiprinant didžiausią ŽT portalą manoteises.lt. Projekto tikslinės grupės - žurnalistai, neigiamų nuostatų veikiama nuosaikioji visuomenės dalis, žmogaus teisėmis besidominti, pilietiška visuomenės dalis, skaitanti portalą manoteises.lt, nacionalinio lygmens politikai.

Esminės projekto veiklos: identifikuotai problemai spręsti (1) sukurtas žmogaus teisių NVO ekspertų tinklas, atstovaujantis skirtingoms žmogaus teisių sritims; (2) organizuotos 7 NVO ekspertų tinklaveikos sesijos ir 8 kompetencijų kėlimo pranešimai; (3) viso parengti 47 komentarai, iš kurių 28 buvo publikuoti didžiuosiuose naujienų portaluose ir bent 46 kartus ekspertų proaktyviai komunikuota žiniasklaidoje kitomis temomis; (4) atlikta LŽTC ir portalo manoteises.lt alternatyvių finansinių galimybių analizė, organizacija užregistruota platformoje Contribee, portale įdiegtas Paremk mygtukas, išgrynintas naratyvas ir sukurti vizualai, pradėta komunikacija; (5) suorganizuotos 5 mokymų-dirbtuvių sesijos ekspertų komentarų rašymo, komunikacijos stiprinimui ir NVO lauko bendrų taškų paieškai ir stiprinimui. Projektas iš esmės buvo orientuotas į ilgalaikį poveikį žmogaus teisių diskursui Lietuvoje, veiklomis buvo investuojama į visų projekto dalyvių žmogiškąjį kapitalą ir organizacinį augimą, stiprinamas organizacijų bendradarbiavimas, sukurtas anksčiau tokiu formatu nebuvęs aktyvus NVO ekspertų tinklas, tuo pačiu ugdomas kiekvienos organizacijos savarankiškumas atstovauti savo reprezentuojamas visuomenės grupes viešojoje erdvėje. Šių veiklų dėka, viso projekto metu Lietuvos viešoji erdvė ir naujienų portalai buvo pilni įtraukaus, kokybiško ir svarbaus ŽT turinio.

Projekto rezultatų ir poveikio rodikliai:

- a) Rodiklis “Tikslo grupės, nepritariančios viešiemis pareiškimams, kuriais išsakomas neigiamas požiūris arba neapykanta pažeidžiamų grupių atžvilgiu, dali”s - atlikta pirminė apklausa, kurioje sudalyvavo 1154 respondentai (2022 m. rudenį), ir antrinė apklausa, kurioje sudalyvavo 1064 respondentai (2023 m. rudenį). Apklausa buvo skelbiama portale manoteises.lt kaip pop-up langas portalo lankytojams. Deja, šis rodiklis yra nedidelis - 1,76 proc. Šį minimalų rodiklį paaiškiname tuo, kad antroji nuostatų apklausa buvo atliekama 2023 metų rudenį, po spalio 7 d. išpuolio Izraelyje ir po to sekusio atsako Gazoje, kada visa viešoji erdvė buvo įsielektrinusi ir susiskaldžiusi į radikaliai skirtingas barikadų puses. Būtent rudenį keletui projekto tekstų taip pat

buvo užsakyta Facebook reklama - viena vertus, tai padidino skaitytojų skaičių, kita vertus - pritraukė radikalesnes, mažiau žmogaus teises palaikančias pažiūras turinčius asmenis. Tai galėjo lemti lūkesčių neatitinkančius projekto rodiklio rezultatus.

- a) Rodikliai "PVO, gavusių finansavimą tarptautinių žmogaus teisių standartų įgyvendinimo stebėsenai skaičius (rodiklio reikšmė - 6)", "Lyčių lygybės klausimais dirbančių PVO skaičius (rodiklio reikšmė - 6)", "Smurto dėl lyties klausimais dirbančių PVO skaičius (rodiklio reikšmė - 2): yra visi pasiekti.
- c) Rodiklis "Įgyvendintų informuotumo didinimo kampanijų apie žmogaus teises skaičius" - 1. Informuotumo didinimo kampaniją sudarė pagrindinės projekto veiklos - komentarų žiniasklaidai rašymas ir buvimas žiniasklaidoje kitais formatais, kurie tęsėsi viso projekto laikotarpiu.

IV. Asociacija „Šeimų asociacija“.

<https://www.facebook.com/seimuasociacija>

Asociacija pasisako už šeimos politikos sprendimus, kurie priimami remiantis mokslu, gerąją praktiką, žmogaus teisių, empatijos ir vaiko traktavimo kaip lygiaverčio žmogaus principais. Asociacijos veiklos prioritetai yra skirti švietimo ir ugdymo kokybei, paslaugų šeimoms kokybei ir prieinamumui, socialinei apsaugai šeimoms, šeimos sampratai, bendruomeniškumo ir savipagalbos priemonių kūrimui, šeimos paradigmos formavimui, šeimų stiprinimui. Asociacija teigia, kad svarbiausias šeimos elementas yra jos turinys, o ne forma. Dėl to mums vienodai svarbūs įvairių šeimų poreikiai.

Projektas “Dezinformacijos socialiniuose tinkluose įtakos šeimos politikos klausimais mažinimas”.

Tai mažos apimties trumpas AD-HOC projektas, vykęs 2023-11-14 iki 2024-01-15. Projekto vertė – 3320,67 Eurai. Projekto partneriai – Lietuvos žmogaus teisių centra ir Lietuvos moksleivių sąjunga.

Projekto santrauka. Artėjant rinkimams viešojoje erdvėje stiprėja radikalaus pobūdžio retorika, stipriai padaugėjo dezinformacijos. Padaugėjo dezinformacijos šeimos politikos klausimais, aktyviai sabotuojama Gyvenimo įgūdžių programa, Civilinės sąjungos įstatymo priėmimas ir Vaikų poilsio formų darželiuose reforma. Dezinformacijos skleidimas kelia grėsmę, kad programos bus sustabdytos, vaikų ugdymas sutrikdytas, reikalingos reformos neįgyvendintos. Valstybinės institucijos komunikacinei kampanijai lėšų nenumatė (t.y. egzistuoja informacinis vakuumas).

Projekto tikslas: mažinti dezinformacijos įtaką socialiniuose tinkluose šeimos politikos klausimais. Projektas kėlė uždavinius vykdyti komunikacinę kampaniją, kuri sumažintų dezinformacijos įtaką, pasiūlytų diskutuoti vadovaujantis mokslu grįsta informacija ir argumentais. Komunikacinės kampanijos tikslinė auditorija - šeimos ir tėvai, politikai ir švietimo bendruomenė. Parengus komunikacinės kampanijos planą ir turinį, sukūrus ir nustačius tikslinei grupei pritaikytus komunikacinius kriterijus, siekta vykdyti ir valdyti 2 mėnesius truncančią kampaniją interneto svetainėse, socialiniame tinkle Facebook, Contribee platformoje. Projekto siektini rezultatai buvo: pasiekti tikslinę auditoriją su mokslu pagrįsta ir argumentuota informacija šeimos politikos klausimais per socialinio tinklo platformą Facebook, radiją, televiziją, naujienų ir informacinius portalus.

Esminės projekto veiklos: įgyvendinta ad-hoc 3 šeimos politikos temos: Gyvenimo įgūdžių programa, Civilinės sąjungos įstatymas ir Vaikų poilsio formų darželiuose reforma. Šeimų asociacija su partneriais strateginės sesijos metu suderino komunikacinių žinučių turinį, aptarė vizualizacijų principus, taip pat principinius auditorijos nustatymus ir kriterijus remiamoms žinutėms. Šeimų asociacija koordinavo komunikacinių žinučių parengimą, vizualizacijos paslaugų komunikaciniams žinutėms įsigijimą, parengė galutines komunikacines žinutes: 3 vnt. remiamos žinutės susijusios su GJP, 4 vnt. remiamos žinutės susijusios su Civilinės Sąjungos įstatymo pakeitimu, 2 vnt. remiamos žinutės susijusios su vaikų poilsio formų darželiuose reforma. Ad-hoc projekte naratyvai buvo sustiprinti, jų sklaida pagerinta. Laikas, kai šios temos buvo aktualiausios - 2023 m. rugsėjo-spalio mėnesiai. Jų metu sklaida vyko įvairiais kanalais, įskaitant televiziją, radiją, publikacijas, diskusijas. Paskelbus komunikacines žinutes, projekto partneriai dalinosi šiomis žinutėmis savo valdomais kanalais bei užsakys joms remiamos žinutės paslauga soc. tinkle facebook (sinergija). Šeimų asociacija ir partneriai po žinučių paskelbimo valdė komentarus, moderavo diskusijas, teikė papildomą informaciją interesantams, atsakė į žurnalistų užklausas, davė interviu, teikė argumentus ir savo poziciją. Atkreiptinas dėmesys, kad kaip ir tikėtasi, diskusijose šiomis temomis taip pat aktyviai dalyvavo ir neigiamai nusiteikę piliečiai, be abejo ir netikrų paskyrų valdytojai. Neigiamai nusiteikę piliečiai ir netikrų paskyrų valdytojai, kurie nevensė komentaruose tyčiotis, žeminti, kitaip užgaulioti, nesileido į konstruktyvias diskusijas, persekiojo Šeimų asociacijos ir partnerių atstovus, viešino jų asmeninę informaciją. Partneriai surengė bent 4 vnt. strateginius koordinacinius susitikimus klausimams aptarti, buvo pasirinkta tikslinė auditorija, kuri aktyviausiai dalyvauja politiniame gyvenime, nagrinėjamos temos jiems aktualiausios. Teko dirbti ir prie soc. tinklo reikalavimų ir papildomų atitikties kriterijų įgyvendinimo (formos, patvirtinimai, deklaracijos siekiant vykdyti komunikacijas socialinio reikšnio ir/ar politikos srities temomis)

V. VŠĮ „Stebėk teises“

<https://www.stebekteises.lt>

VŠĮ „Stebėk teises“ - 2020 metais sukurta organizacija, siekianti prisidėti prie žmogaus teisių, lyčių lygybės ir nediskriminacijos užtikrinimo, plėtojimo ir visuomenės informavimo šiose srityse. Organizacijos veiklos: švietimas žmogaus teisių ir lyčių lygybės srityse, advokacija. Misija: žmogaus teisių, lyčių lygybės, nediskriminacijos užtikrinimas ir visuomenės informavimas. Vizija: žmogaus teisių ir lyčių lygybės užtikrinimas bei įgyvendinimas Lietuvoje.

Projektas „Informacinė kampanija prieš dezinformaciją apie lytiškumo ugdymą Lietuvos mokyklose“. Tai mažos apimties trumpas AD-HOC projektas, vykęs 2023-11-01 iki 2023-12-15, projekto vertė 5000,00 Eurų.

Projekto santrauka. Po diskusijų apie Gyvenimo įgūdžių programos stabdymą LMS išreiškė paramą Gyvenimo įgūdžių programai, poziciją palaikė jaunimo ir žmogaus teisių organizacijos. Kreipimesi į politikus pabrėžiama, kad bandymai panaikinti lytiškumo ugdymo temas yra žalingi tinkamam ugdymui. Pastebima, jog dezinformacijos kampanijos prieš Gyvenimo įgūdžių programą Lietuvoje yra ypač aktyvios, tai priešina visuomenę, socialiniuose tinkluose plinta netikros naujienos, programos turinys interpretuojamas ir aiškinamas neteisingai. Tai yra nacionalinio masto problema, kuri gali turėti tiesioginę neigiamą įtaką lytiškumo ugdymui mokyklose.

Projekto tikslas: Pateikti mokslu grįstą informaciją apie Gyvenimo įgūdžių programą socialiniuose tinkluose, vykdant informacinę kampaniją. Projekto metu vykdyta informacinė kampanija apie lytiškumo ugdymą Lietuvos mokyklose, lytiškumo ugdymo ir Gyvenimo įgūdžių programos naudą jaunuoliams, pateikta mokslinė informacija, tyrimai, ekspertų komentarai. Pasitelkiant reklamą socialiniuose tinkluose siekta informaciją pateikti kuo platesnei auditorijai. Tikslinės grupės - bent 5 skirtingų NVO ir švietimo, nacionalinių įstaigų atstovai, ekspertai (Iš viso – 10 asmenų grupė). Politikos formuotojai (LR Seimo žmogaus teisių komitetas, Švietimo ir mokslo komitetas, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija), į kuriuos kreipiamasi po apskritojo stalo diskusijos, pateikiant bent 3 rekomendacijas dėl lytiškumo ugdymo ir gyvenimo įgūdžių programos įgyvendinimo. Papildomos tikslinės grupės, pasiekiamos projekto metu: plačioji visuomenė, kuri pasiekama vykdant informacines kampanijas: kampanijų metu pasiekta bent 30 000 socialinių tinklų „Facebook“ ir „Instagram“ vartotojų.

Esminės projekto veiklos. Įgyvendinta 1 informacinė kampanija, siekiant dekonstruoti mitus, mažinti dezinformacijos turinio kiekį socialiniuose tinkluose, viešinant mokslu ir tyrimais grįstą informaciją. Paveišinti įrašai lytiškumo ugdymo, gyvenimo įgūdžių programos temomis (iš viso 9 įrašai soc. tinkle „Facebook“, 9 įrašai soc. tinkle „Instagram“.) Atinkamai, parengti planuoti 18 įrašų. Temos: Kodėl svarbu pakankamai dėmesio skirti lytiškumo ugdymui? Kodėl reikalingas lytiškumo ugdymas? Kas yra propaganda? Kaip atpažinti trolius? Kaip atpažinti botus? Dezinformacija socialinėse medijose, Mitai ir faktai apie Gyvenimo įgūdžių programą, Kritinis mąstymas, Ar tai skatina seksualizuotą jaunimo elgesį? Poveikio darymo priemonės, Antraštinis masalas, Sąsajos tarp lytiškumo ugdymo, seksualinio smurto ir seksualinio priekabiavimo prevencijos, Faktų tikrinimo svarba, Kodėl svarbu mokykloje mokyti apie asmenines ribas, Moterų moksle, Požiūrio pokyčiai į lytiškumo ugdymą, Lytiškumo ugdymas ir Stambulo konvencija, Gyvenimo įgūdžių programa: kas toliau? Naudojant „Meta Ads“ reklamas, socialiniuose tinkluose pasiekti 1 183 465 asmenys. „Facebook“ įrašai skelbiami: <https://www.facebook.com/media/set/?set=a.664003062508312&type=3>

„Instagram“ įrašai skelbiami: <https://www.instagram.com/stebekteises.lt/> Surengta 1 diskusija, įtraukti 10 asm. iš šių organizacijų/institucijų: VŠĮ „Ribologija“, Asociacija „Lygiai“, Lietuvos žmogaus žėisių centras, Lietuvos moksleivių sąjunga, Socialinio ir emocinio ugdymo institutas, Lietuvos negalios organizacijų forumas, Lietuvos studentų sąjunga, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija. Parengtas 1 rekomendacijų paketas, kurį sudaro 4 rekomendacijos, pasiūlymai politikos atstovams, siekiant užtikrinti efektyvų Gyvenimo įgūdžių programos ir lytiškumo ugdymo įgyvendinimą. Rekomendacijos išsiųstos Švietimo, mokslo ir sporto ministrui, Lietuvos Respublikos Seimo Žmogaus teisių komitetui, Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo komitetui, Lietuvos Respublikos Seimo Savižudybių ir smurto prevencijos komisijai Lietuvos Respublikos Seimo Neįgaliųjų teisių komisijai,

Vyriausybės strateginės analizės centrui. Taip pat po diskusijos ir rekomendacijų pateikimo parengti 2 įrašai socialiniame tinkle „Facebook“, kuriuose pristatomi diskusijos dalyviai, eiga ir rezultatai, o antrajame įrašė pasidalinama rekomendacijų turiniu.

Rezultatai:

- a) Stipresnė pilietinės visuomenės vykdoma valdžios institucijų priežiūra ir advokacija
- b) Kelios organizacijos naudos įrodymais grįstus tyrimus, įgyvendindamos advokacijos ir politikos formavimo veiklas.
- c) PVO pateikti pasiūlymai viešajai politikai.
- d) PVO pateiktų siūlymų, siekiant poveikio viešajai politikai, teisės aktams, viešiesiems sprendimams, skaičius - numatytas rodiklis 1, pateiktas 1 pasiūlymų rinkinys kurį sudaro 4 rekomendacijos, [nuoroda](#).
- e) Paskatintas viešųjų institucijų skaidrumas ir atskaitomybė.
- f) Medijas advokacijos veikloms išplėsti aktyviai naudojančių PVO skaičius - numatytas rodiklis 1, jis įgyvendintas.
- g) Skaitmeninių priemonių sukurtų siekiant skatinti visuomenės dalyvavimą pilietinėse veiklose ir (arba) priimant viešosios politikos sprendimus, skaičius - numatytas rodiklis 1, jis įgyvendinamas.

VI. VŠĮ Įvairovės ir edukacijos namai

<https://www.ivairovesnamai.lt/>

<https://www.facebook.com/ivairovesiredukacijosnamai/>

Organizacija. Tikslai: užtikrinti visapusiško, mokslu grįsto lytiškumo ugdymo prieinamumą ir įgyvendinimą mokyklose ir įvairiose institucijose, jo pagalba mažinti patyčias seksualinės orientacijos ir lytinės tapatybės pagrindu, informuoti ir įgalinti mokinius ir suaugusius atpažinti smurto lyties pagrindu požymius, mažinti LGBTI+ asmenų diskriminaciją. Naudojant advokaciją, didinti supratimą apie reprodukcinę teisių pažinimą, gerinti mokinių ir suaugusių kritinį mąstymą apie lyčių stereotipus ir jų įtaką žmonių emocinei ir psichologinei būsenai. Pagrindinės veiklos: mokslu grįsto lytiškumo ugdymo mokymų organizavimas ir vedimas vaikams ir paaugliams, mokytojams, tėvams, švietimo pagalbos specialistams; turinio, skirto pažinti LGBTI+ klausimų, smurto lyties pagrindu, priekabiavimo, patyčių, galios disbalanso santykių kūrimo tradicijos, stereotipinio profesijų pasirinkimo problematikai rengimas ir sklaida.

Projektas „#JeiguŽinotum. Tai mažos apimties trumpas AD-HOC projektas, vykęs 2023-11-10 iki 2024-01-15, projekto vertė – 5290,66 Eurai. Projekto partneris – Lietuvos žmogaus teisių centras.

Projekto santrauka. Nuo 2023 m. rugsėjo Lietuvos mokyklose įgyvendinama Gyvenimo įgūdžių program, kuri skirta ugdyti mokinių gebėjimus atpažinti ir įveikti atsirandančias problemas. Nors ji atrodo labai svarbi ir naudinga šių dienų kontekste, tačiau viešojoje erdvėje prasidėjo masinė dezinformacijos ir pasipriešinimo akcija prieš programoje aptariamas temas ir organizacijų, dirbančių lytiškumo temose puolimo. **Šiuo projektu siekta** kokybiškos, žmogaus teisių diskursą atitinkančios informacijos sklaidos, gindžiamos mokslinėmis žiniomis ir praktinėmis istorijomis, kuri pasiekė nuosaikius, tačiau nerimą dėl vaikų išgyvenančius tėvus bei žmogaus teisėmis besidominčią visuomenės dalį, pasirengusią prisidėti prie ŽT principų sklaidos turimais kanalais. Tai daryta renkant ir sisteminant mokslinius duomenis apie LU temų paplitimą tarp jaunimo, o remiantis šia medžiaga rengtos aktualios socialinių medijų žinutės. Kartu bus renkamos jaunimo istorijos, atskleidžiančios informacijos ir žinių trūkumą bei pasitelkiant žinomų nuomonės formuotojų balsą – transliuotos viešai, prisidedant prie supratimo apie problemos mastą bei GJP reikalingumą.

Esminės projekto veiklos. 1. Mokslinių duomenų rinkimas. Surinko ir susistemino svarbią temos informaciją bei mokslinius duomenis, kiek jų galima laisvai pasiekti. Temos: LGBTQAI+ (homofobinės patyčios, tapatybės atskleidimas, atsiskleidimas), kūno vaizdas, jaunų žmonių psichikos sveikatos tyrimai, priekabiavimas, prievarta/smurtas, lyčių stereotipai (mokykloje ir visuomenėje bendrai), nepilnamečių seksualinis gyvenimas bei nėštumai, abortai, reprodukcinė sveikata. Duomenys buvo apibendrinti ir dalis jų panaudota komunikuojant kampaniją, o dalis lieka organizacijos duomenų bazėje ir bus naudojama lytiškumo ugdymo temų advokacijos tiksliais ateityje. 2) Turinio kūrimas. Parengti ir viešojoje erdvėje pasklaisti du straipsniai - "Akvilė Giniota. Kodėl paauglių seksas nėra problema?" ir "Lina Januškevičiūtė. Vaikus žaloja ne atviras pokalbis, bet tylą":

<https://manoteises.lt/straipsnis/akvile-giniota-kodel-paaugliu-seksas-nera-problema/>

<https://manoteises.lt/straipsnis/lina-januskeviciute-vaikus-zaloja-ne-atviras-pokalbis-o-tyla/> 3) Jaunimo istorijų rinkimas. Sukurtas anonimiškas klausimynas, kurio tikslas - surinkti jaunų žmonių istorijas apie tai, kas įvyko jų gyvenime bei su kokiais iššūkiais teko susidurti (ar vis dar susiduria) tik dėl to, kad jiems/joms trūko informacijos apie įvairias lytiškumo ugdymo temas. Surinktos 11 istorijų. Taip pat, kaip asocijuotas partneris istorijų rinkimui pasitelktas Instagram socialinio tinklo profilis "Ta lezbė feministė". Jos pagalba buvo surinktos dar bent dvidešimt labai stiprių ir skausmingų istorijų. Dalį istorijų panaudojome kuriant video istorijas. 4) Video reakcijos su nuomonės formuotojais.

Pasirinkome bendradarbiauti su trimis nuomonės formuotojais dėl skirtingų auditorijų, kurias pasiekia skirtinguose socialiniuose tinkluose - Pauliumi Ambrazevičiumi, Indre Stonkuviene ir Dovile

Filmanavičiūtė. Sukurt 4 video skirtingomis temomis - kūno vaizdas ir suvokimas, non-binary žmogaus kasdienybė, seksualinis smurtas ir priekabiavimas, nepilnamečių nėštumas. Video dalinomės Facebook, Instagram ir Youtube platformose. Video galima rasti čia:

<https://www.youtube.com/watch?v=LYToAXHa-iM>

<https://www.youtube.com/watch?v=mE9m4pgd6Q4>

<https://www.youtube.com/watch?v=Jk3JSWKqxHo>

<https://www.youtube.com/watch?v=ZzuM0nrNdyo>

Projekto rezultatai. 1. Surinkta ir susisteminta viešai prieinamų tyrimų bei apklausų medžiaga.

2. Parengtas ir išplatintas pranešimas spaudai: manoteises.lt

<https://manoteises.lt/straipsnis/zinomi-lietuvos-zmones-ragina-sventiniu-laikotarpiu-su-vaikais-pasikalbeti-ir-nepatogiomis-temomis/>. Taip pat, pranešimą spaudai publikavo portalas Jūsų Panevėžys ir portalas Vakarų ekspresas. Pagal susistemintus duomenis parengti du straipsniai - "Akvilė Giniota. Kodėl paauglių seksas nėra problema?" ir "Lina Januškevičiūtė. Vaikus žaloja ne atviras pokalbis, bet tylą". Abu straipsniai patalpinti portale manoteises.lt bei persidalinti socialiniame tinkle Facebook kur sulaukė nemažai reakcijų ir komentarų. 3. Naudojant anketą surinktos 11 jaunų žmonių istorijos. Istorijos buvo pačios įvairiausios - seksualinis priekabiavimas, tapatybė, atsiskleidimas, kūno nepriėmimas, prievarta, smurtas, santykiai su tėvais. Į pagalbą pasitelus Instagram tinklo profilį "Ta lezbė feministė", surinta dar per 1000 istorijų. Dalis istorijų buvo panaudota rengiant video žinutes bei naudojant kaip pavyzdžius straipsniuose.

Pakviestos 3 nuomonės formuotojos įgarsino 10 skirtingų istorijų, iš kurių po to buvo sumontuoti ir paleisti 4 video. Video paleisti projekto vykdytojų Facebook, Youtube ir Instagram kanaluose.

VII. VŠĮ Įvairovės ir edukacijos namai

<https://www.ivairovesnamai.lt/>

<https://www.facebook.com/ivairovesiredukacijosnamai/>

Organizacija. Tikslai: užtikrinti visapusiško, mokslu grįsto lytiškumo ugdymo prieinamumą ir įgyvendinimą mokyklose ir įvairiose institucijose, jo pagalba mažinti patyčias seksualinės orientacijos ir lytinės tapatybės pagrindu, informuoti ir įgalinti mokinius ir suaugusius atpažinti smurto lyties pagrindu požymius, mažinti LGBTI+ asmenų diskriminaciją. Naudojant advokaciją, didinti supratimą apie reprodukcinę teisių pažinimą, gerinti mokinių ir suaugusių kritinį mąstymą apie lyčių stereotipus ir jų įtaką žmonių emocinei ir psichologinei būsenai. Pagrindinės veiklos: mokslu grįsto lytiškumo ugdymo mokymų organizavimas ir vedimas vaikams ir paaugliams, mokytojams, tėvams, švietimo pagalbos specialistams; turinio, skirto pažinti LGBTI+ klausimų, smurto lyties pagrindu, priekabiavimo, patyčių, galios disbalanso santykių kūrimo tradicijos, stereotipinio profesijų pasirinkimo problematikai rengimas ir sklaida.

Projektas „Įrankių dėžė“, Tai vidutinės apimties projektas, vykęs 2022-05-26 iki 2024-02-25, projekto vertė – 86.721,39 Eurai. Projekto partneriai – VŠĮ Visuomenės ir verslo plėtros institutas

Projekto santrauka. Šis projektas buvo pradėtas siekiant spręsti aktualias problemas, susijusias su lytiškumo ugdymu Lietuvos (ne)formalaus ugdymo įstaigose. Problema buvo dvilypė: pirma, trūko kokybiško lytiškumo ugdymo, kuri apimtų žmogaus teisių principus ir prevenciją nuo patyčių bei diskriminacijos; antra, buvo būtina stiprinti mokytojų bei švietimo specialistų kompetencijas šioje srityje. Projekte buvo įgyvendintos kelios svarbios veiklos: sukurta ir akredituota lytiškumo ugdymo mokymų programa, skirta mokytojams ir švietimo pagalbos specialistams/-ėms, jaunimo darbuotojams, organizuoti mokymai, kuriuose dalyviai gilino žinias ir įgijo praktinių įrankių. Be to, buvo suformuota aktyvi bendruomenė socialiniame tinkle „Facebook“, leidžianti keistis naujienomis ir gerą patirtimi. Buvo sukurta daug įvairių įrankių (plakatu, video, gairių), kurie padeda paprasčiau nagrinėti lytiškumo ugdymo temas.

Projekto tikslas - užtikrinti kokybišką lytiškumo ugdymo, kaip patyčių, smurto lyties pagrindu, LGBTI+ asmenų diskriminavimo prevencijos įrankio, įgyvendinimą dviejų Lietuvos savivaldybių (Vilniaus ir Marijampolės) formalaus ir neformalaus ugdymo įstaigose.

Projekto esminės veiklos: parengta advokacijos ir komunikacijos veiklų strategija, organizuoti 6 susitikimai Marijampolėje, Vilniuje ir Utenoje su (ne)formalaus ugdymo įstaigų ir bendruomenų atstovais, dalyvauta 12 Vilniaus m. Žmogaus teisių komisukos posėdžių, Moterų ir vyrų lygių galimybių darbo grupėje bei Vaiko teisių darbo grupėje; 2 susitikimai su Seimo atstovais, dalyvauta Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos darbo grupėje, kurios tikslas buvo parengti Gyvenimo įgūdžių programos gaires. Visuomenės ir verslo plėtros institutas. Dalyvata ir ekspertinėmis žiniomis dalintasi nacionalinio lygmens radijo, interneto ir / ar televizijos laidose, parengti straipsniai ir komentarai spaudai, portalams. Organizuoti atviri diskusijų vakarai jauniems žmonėms apie lytiškumo ugdymą. Parengta mobile instaliacija – interaktyvus būdas pasiekti žmones. Parengta ir akredituota kvalifikacijos kėlimo programa ugdymo įstaigų specialistams. Organizuoti 16 mokymų švietimo/ugdymo specialistams (17 dalyvis), 8 intervizijos apie darbą lytiškumo temomis mokykloje. Parengtos 48 psl. Metodinės rekomendacijos/gairės pokalbiams lytiškumo tema ir kaip užtikrinti GĮP įgyvendinimą. Parengtas ir išleistas jauniems žmonėms skirtas leidinys, kurio pasiekiamumas viršijo 30 tūkst. Ir kuris bus įgarsintas ir nemokamai platinamas per Baltų lankų leidyklą. Sukurta 11 plakatu, 3 filmukai skirtų naudoti ugdymo procese. Organizauta konferencija Marijampolėje su diskusija „Lyčių lygybė, lytiškumas, žmogaus teisės - viską juk jau pasiekėm, taip?“.

Projekto rezultatai parodė, kad įtraukus platų dalyvių spektrą, įmanoma sėkmingai plėtoti ir įgyvendinti lytiškumo ugdymą, kuris turi ilgalaikį poveikį tiek mokytojams, tiek jauniems žmonėms. Tikslinė grupė – (ne)formalaus ugdymo įstaigų atstovai/-ės – gavo reikalingas žinias ir įrankius, kurie padėjo jiems efektyviau dirbti su jaunimu, skatinti sveikus santykius ir įvairovės priėmimą mokyklose. Projektas prisidėjo prie lytiškumo ugdymo kokybės gerinimo ir padėjo formuoti visuomenės požiūrį į lytiškumo ugdymą, kaip svarbų asmenybės vystymosi elementą. Ilgalaikis poveikis ir praktinis naudojimas: projekto metu ne tik sėkmingai įgyvendinti išskirti tikslai, bet ir parodyta, kad jame dalyvavę asmenys taiko įgytas žinias praktikoje. Tai rodo, kad projektas turėjo ilgalaikį poveikį, viršijantį pirminius tikslus. Rodikliai:

- a) Nacionalinės politikos priemonių ir teisės aktų, kurių turiniui įtakos turėjo PVO, skaičius – 1: Gyvenimo įgūdžių programos įgyvendinimo gairės.
- b) Įgyvendintų informuotumo didinimo apie žmogaus teises kampanijų skaičius - 2: įgyvendino dvi plačias informuotumo didinimo kampanijas.
- c) Su žmogaus teisėmis ir vienodo požiūrio principu supažindintų žmonių skaičius: 166. Šis skaičius buvo pasiektas mokymų, atvirų diskusijų ir baigiamosios konferencijos metu.
- d) Lyčių lygybės klausimais dirbančių PVO skaičius: 2.

VIII. VšĮ Įvairovės ir edukacijos namai

<https://www.ivairovesnamai.lt/>

<https://www.facebook.com/ivairovesiredukacijosnamai/>

Organizacija. Tikslai: užtikrinti visapusiško, mokslu grįsto lytiškumo ugdymo prieinamumą ir įgyvendinimą mokyklose ir įvairiose institucijose, jo pagalba mažinti patyčias seksualinės orientacijos ir lytinės tapatybės pagrindu, informuoti ir įgalinti mokinius ir suaugusius atpažinti smurto lyties pagrindu požymius, mažinti LGBTI+ asmenų diskriminaciją. Naudojant advokaciją, didinti supratimą apie reprodukcinę teisių pažinimą, gerinti mokinių ir suaugusių kritinį mąstymą apie lyčių stereotipus ir jų įtaką žmonių emocinei ir psichologinei būsenai. Pagrindinės veiklos: mokslu grįsto lytiškumo ugdymo mokymų organizavimas ir vedimas vaikams ir paaugliams, mokytojams, tėvams, švietimo pagalbps specialistams; turinio, skirto pažinti LGBTI+ klausimų, smurto lyties pagrindu, priekabiavimo, patyčių, galios disbalanso santykių kūrimo tradicijos, stereotipinio profesijų pasirinkimo problematikai rengimas ir sklaida.

Projektas “Lytiškumo akademija”. Tai vidutinės apimties projektas, vykęs 2020-10-05 iki 2022-04-04, projekto vertė – 77.650,56 Eurai. Projekto partneriai – Lietuvos žmogaus teisių centas.

Projekto santrauka. Kokybiško, nuoseklaus, visuminio, mokslu grįsto, amžiui pritaikyto lytiškumo ugdymo neužtikrinimas mokyklose sąlygoja vyraujančių stereotipų reproduktivumą, lyčių nelygybę, LGBTI+ asmenų diskriminaciją, homofobinių ir transfobinių patyčių paplitimą, smurtą lyties pagrindu, skurdų supratimą apie reprodukcinę teises. Pirmaujame tarp Europos šalių, kur vaikai ir paaugliai patiria daugiausiai patyčių, pasižymi dideliu neplanuotų nėštumų skaičiumi tarp paauglių, o LGBTI+ asmenys bijo prabilti apie buvimą LGBTI+, tik maža dalis asmenų išdrįsta atskleisti savo tapatybę. Lyčių nelygybė, patyčios lyties, tapatybės, seksualinės orientacijos pagrindais, menkos žinios apie reprodukcinę teises – tai vieni didžiausių iššūkių, susijusių su žmogaus teisėmis. Įgyvendinta advokacijos kampanija bei lytiškumo ugdymu buvo pasitelkta kaip informavimo įrankiu, siekiant didinti visuomenės žinias apie reprodukcinę teises bei plėsti suvokimą apie lytiškumo ugdymo įgyvendinimo svarbą, skatinti įvairių bendruomenių atstovus kritiškai vertinti lyčių stereotipus bei didinti jų sąmoningumą apie lytiškumo ugdymą kaip prevencijos priemonę anksčiau aptartoms problemoms. Taip pat motyvuoti bendruomenes užtikrinti lytiškumo ugdymo prieinamumą mokyklose ir taip mažinti patyčias seksualinės orientacijos ir lytinės tapatybės pagrindais.

Esminės projekto veiklos. Tikslu buvo siekiama įtraukiant 1 – 12 klasių (12 – 18 m.) Lietuvos moksleivius turinčius aktyvius Instagram profilius, projekte dalyvaujančių mokyklų iš devynių Lietuvos regionų bendruomenes (įskaitant tų bendruomenių moksleivius), švietimo pagalbos specialistus, NVO atstovus, Vilniaus miesto Savivaldybės administracijos ir tarybos narius. Buvo sukurta advokacijos-komunikacijos strategija, kuria siekta užtikrinti, kad Vilniaus m. būtų patvirtintas lytiškumo ugdymo modulis 5-8 kl. moksleiviams. Įgyvendinus advokacijos kampaniją bei lytiškumo ugdymo užsiėmimų planą (12 straipsnių, 2 radijo laidos, 6 tinklalaidės, 3 edukaciniai filmukai, FB iliustracijos/rėmeliai 3 nuotolinės diskusijos su 60.000+ klausytojų, interaktyvi Instagram paskyra su klausimais-atsakymais, parengtas lytiškumo ugdymo modulis 5-8 kl., 4 susitikimai su Vilniaus m. savivaldybės švietimo sistema, 11 susitikimų su tikslinėmis grupėmis, 4 susitikimai su Viliaus m. Jaunimo reikalų taryba, 2 susitikimai su Vilniaus jaunimo organizacijomis, susitikimas su Seimo ŽT komiteto nariais), buvo padidintas sąmoningumas lyčių lygybės, smurto lyties pagrindu, LGBTI+ asmenų diskriminavimo, reprodukcinę teisių pažinimo ir supratimo klausimais, tikslinė grupė supažindinta su lytiškumo ugdymu, kaip žmogaus teisių dalimi bei jo poveikiu lyčių lygybei, LGBTI+ asmenų diskriminacijai, sukurtas lytiškumo ugdymo modulis įgyvendinimui Vilniaus miesto mokyklose (9 regionuose vesti 152 lytiškumo ugdymo užsiėmimai 1809 moksleiviams, 20 seminarų tėvams ir pedagogams – 347 asmenys, 10 seminarų rajonuose apie lytinę tapatybę ir seksualinę

orientaciją su 168 dalyviais, 2 išvažiuojami patyriminiai seminarai pedagogams, tėvams, 1 konferencija ekspertams).

Projekto rezultatai:

- a) Įgyvendintų žmogaus teises skatinančių advokacijos kampanijų skaičius – 1 (numatyta 1).
- b) Įgyvendintų informuotumo didinimo apie žmogaus teises kampanijų skaičius - 2 (numatyta 2).
- c) Su žmogaus teisėmis ir vienodo požiūrio principu supažindintų žmonių skaičius pandemijos metu - 2314 (numatyta - 2340).
- d) Lyčių lygybės klausimais dirbančių PVO skaičius - 2 (2).
- e) Palankią nuomonę apie lyčių lygybę išreiškianti tikslinės grupės dalis - lytiškumo ugdymo temoje: 32,6 proc. (nusimatyta buvo 60 proc.).

Projekto metu sukurti produktai (pvz., video medžiaga, metodinės gairės) yra laisvai prieinami ir bus toliau sėkmingai naudojami tiek pareiškėjos organizacijos mokymų vadovų tinklo, tiek (ne)formaliojo švietimo ugdytojų, vedant lytiškumo ugdymo pamokas mokiniams bei suaugusiesiems. Sukurtas intelektualinis turinys (pvz., radijo, televizijos ir interneto laidos, straipsniai) taip pat yra laisvai prieinami, patogiai vienoje patalpinti pareiškėjos organizacijos internetiniame puslapyje - ši medžiaga yra draugiška vartotojui ir toliau gali būti naudojama siekiant didinti visuomenės sąmoningumą žmogaus teisių, lyčių lygybės, LGBTQ+ ir kitomis jautriomis temomis. Sukurtas lytiškumo ugdymo modulis 5-8 klasėms bus ir toliau sistemingai advokataujamas pareiškėjos organizacijos, siekiant pabaigti biurokratinį procesą ir užtikrinti šio modulio tapimą tinkamo ir efektyvaus lytiškumo ugdymo modelio pavyzdžiu Vilniaus miesto savivaldybėje, o remiantis gerąja Vilniaus miesto patirtimi yra siekiama šį modulį įdiegti ir į kitų Lietuvos savivaldybių švietimo darbotvarkėje.

IX. Tolerantiško Jaunimo Asociacija (TJA), www.tja.lt

Organizacija. TJA veikia žmogaus teisių (toliau – ŽT) ir jaunimo veiklos srityse ir yra vienintelė išskirtinai ŽT besispecializuojanti jaunimo organizacija Lietuvoje. Per 14 sėkmingų projektų ir iniciatyvų žmogaus teisių srityje įgyvendinimo metų organizacijos darbuotojai, nariai ir savanoriai įgijo patirties vykdant plataus spektro veiklas – mokymus, edukacinius renginius, sąmoningumo kampanijas, pilietines akcijas, tarpkultūrinio ugdymo užsiėmimus, reiškiant viešą poziciją ŽT klausimais ypač susijusiais su LGBT+ bendruomene ir pan. Organizacija tikslų siekia ir per dalyvavimą skėtinėse organizacijose – LIJOT, VJOSAS, KJOSAS, ŠJOSAS, Žmogaus teisių organizacijų koalicijoje. Taip pat tarptautinėse organizacijose ILGA, IGLYO, kuriose esame tikrieji nariai.

TJA vienija per 300 narių Lietuvoje, turi padalinius įvairiuose regionuose. Per visą veiklos laikotarpį įgyvendinta daugiau nei 60 projektų, sukaupta ilgametė institucinė atmintis. TJA turi funkcionuojantį biurą Vilniaus mieste. Su organizacija bendradarbiauja įvairių sričių ekspertai, galintys prisidėti prie veiklų plėtojimo.

Projektas „Rainbow Challenge“ už LGBT+ teises ir galimybes. Tai didelės apimties projektas, trukęs nuo 2021-10-01 iki 2023-12-31. Partneris – labdaros paramos fondas „Frida“. Projekto vertė – 160.305,89 Eurai.

Projekto santrauka. LGBT+ asmenys yra viena iš labiausiai diskriminuojamų grupių. Šalyje trūksta veiksmų, kurie pagerintų LGBT+ teisių situaciją. Tiek miestuose, tiek regionuose LGBT+ teisės yra suvokiamos skirtingai ir yra menki siekiai jas ginti. Tai gali būti dėl pasyvios adaptacijos miestuose, baimės veikti, ryšių su palaikančiais asmenimis trūkumas, taip pat stipriai išreikšta internalizuota homofobija, bifobija ir transfobija. Lietuvoje trūksta įtraukių, prieinamų ir saugių veiklų užtikrinančių priemonių, kurios skatintų asmenis domėtis ir veikti individualiai arba per organizuotas grupes.

Pagrindinis projekto tikslas - didinti informuotumą apie LGBT+ žmogaus teises ir vienodo požiūrio principą, įgalinant LGBT+ jaunimą bei kitas visuomenės grupes aktyviai domėtis žmogaus teisių problematika ir įsitraukti į visuomeninę veiklą miestuose ir regionuose.

Esminės projekto veiklos ir rezultatai. Projekto metu buvo sukurta aktyvizmui skirta programėlė "Rainbow Challenge", prie kurios prisijungė daugiau nei 300 registruotų dalyvių ir per projekto laikotarpį įvykdyta per 972 iniciatyvų. Įgyvendinta viešinimo kampanija. Jos pagrindas buvo 12 komiksų LGBT+ tema, kurie buvo išleisti pirmą kartą Lietuvos istorijoje. Jie parengti atsižvelgiant į atliktą LGBT+ asmenų apklausą, kurioje buvo nustatytos vidinės homofobijos gylį. Vien viešinant 1-įj komiksą Tik Tok'e vienas pasidalijimas pasiekė virš 7200 auditoriją. Viena iš programėlės sudedamųjų dalių buvo galimybė įgyvendinus užduotis ir gavus „vaivorykščių“ jas iškeisti į smulkias dovanėles, parengta 12 komplektų užduočių ir integruota į programėlę. Rengti informaciniai renginiai kitoms NVO, mokslo įstaigoms, Projektas pirmasis žengė į mokyklas ir pasiekė, kad per projekto įgyvendinimo laikotarpį įsikurtų pirmieji "Rainbow Challenge" (GSA arba Saugios aplinkos) klubai. Įsikūrė 13 tokių klubų, organizuoti susitikimai su moksleiviais, jie konsultuoti dėl GSA steigimo ar vykdymo.. Dabar naujomis iniciatyvomis tęsiama jų veikla. Atskiri projekte sukurti produktai, pvz., išleisti leidiniai (12), buvo plačiai išplatinti (bent 5000 LGVT+ asmenų, taip pat organizacijoms) pasitarnaus kaip dokumentuota informacija ir turės išliekamąją vertę, nes juose sukaupta informacija galės naudotis ne tik projektą įgyvendinusios organizacijos, bet ir visas NVO ir valstybinis sektorius, norėdamas apžvelgti, kokia LGBT+ teisių situacija Lietuvoje buvo aktualiu metu. Komiksai, podcastas ir visa metodinė medžiaga sukurta projekto metu toliau išlieka prieinama viešai, pvz., tja.lt sveitainėje.

X. **Asociacija „In corpore“ (IC), www.in-co.lt, www.festivaliskreives.lt, www.isgirsti.lt**

Organizacija. IC – erdvė socialiniam aktyvizmui. Nišos, kurias stengiamės užpildyti savo veikla, apima LGBT* kultūrą, emocinę savijautą ir savitarpio supratimą. Kultūrinėmis ir socialinėmis iniciatyvomis kuriame saugias erdves, kuriose bendruomenė galėtų reikštis ir atrasti savo balsą, kurį išgirstų ir platesnė visuomenė. 2004 m. IC pradėjo veiklą lytinio ugdymo ir žmogaus teisių švietimo srityje. Mums svarbu, kad mūsų veiklos ir šiuo metu nebūtų atsietos nuo platesnio žmogaus teisių, ekologijos konteksto. Šiuo metu pagrindinės mūsų vystomos iniciatyvos – tai Vilniaus queer festivalis „Kreivės“, platforma „išgirsti“ ir LGBT* vaikų turinčių tėvų informacijos ir paramos grupė (visos jos vykdomos nuo 2014-2015 m.). Be to, esame akredituota Europos solidarumo korpuso (Europos savanorių tarnybos) organizacija. IC veikia Vilniuje, tačiau kartu su kitomis NVO atskiras veiklas vykdo ir kituose Lietuvos regionuose bei tarptautiniu lygmeniu.

Projektas „Erdvė bendruomenei: LGBT+ socialinis-kultūrinis aktyvizmas ir parama“. Tai didelės apimties projektas vykęs 2020-10-01 iki 2023-05-28. Projekto vertė – 139.000,- Eurų. Partneriai – VšĮ Jaunimo linija, Tarptautinis filmų festivalis Oslo/Fusion, socialinis centras „Emma“.

Projekto santrauka. LGBT+ bendruomenė ne tik susiduria su diskriminacija iš išorės, susijusia su padidėjusia smurto rizika bei menkesnėmis galimybėmis, bet ir labiau kenčia dėl streso, depresijos, sumažėjusios savivertės, savidestrukcinio elgesio, tačiau sunkumus LGBT+ žmonės dažnai išgyvena vieni ir nesikreipia pagalbos, nes ji yra (ar atrodo) nepasiekiamą ar nepatikimą. Lietuvoje trūksta atvirų ir saugių socialinių-kultūrinių erdvių, bendruomenės įgalinimo iniciatyvų. **Projekto tikslas:** įgalinta LGBT+ bendruomenė, vystant bendruomenei skirtą socialinę-kultūrinę platformą ir psichologinio palaikymo bei emocinės ir informacinės paramos galimybes. Projekto uždaviniai: 1. Pasitelkiant egzistuojančias festivalio „Kreivės“ ir „Emmos“ platformas, bendradarbiaujant su Norvegijos „Oslo/Fusion“ festivaliu, vystoma socialiniokultūrinio aktyvizmo erdvė, siekiant įtraukti ir įgalinti LGBT+ bendruomenę. 2. Sukurtos naujos ir patobulintos esamos LGBT+ bendruomenei skirtos psichologinio palaikymo, emocinės ir informacinės paramos paslaugos. **Projekto esminės veiklos ir rezultatai:** įgalintos pažeidžiamos grupės, konkrečiai – LGBT+ bendruomenė, apimanči ne tik neheteroseksualius ir translyčius žmones, bet ir jų artimuosius. Pasitelkiant egzistuojančias platformas bei dvišalį bendradarbiavimą, kuriama ir vystoma socialinio-kultūrinio LGBT+ aktyvizmo erdvė, susidedanti iš atvirų filmų peržiūrų, diskusijų, skaitymų ir kitų renginių, pradėto kurti LGBT+ archyvo ir bendruomenės socialinio-kultūrinio centro „išgirsti“ bei informacinės kampanijos. Buvo sukurtos naujos ir patobulintos buvusios LGBT+ bendruomenei skirtos psichologinio palaikymo, emocinės ir informacinės paramos paslaugos, apimančios individualų konsultavimą ir pagalbą grupėse, LGBT+ artimųjų palaikymo grupės vystymą, atnaujintą svetainę www.isgirsti.lt, serijos mokymų emocinės paramos savanoriams, susitikimų (užsiėmimų) su mokiniais regionuose, kitų pagalbos galimybes pristatančių sklaidos priemonių.

- a) Įgalinimo priemonėmis pasiekta bent 1888 pažeidžiamoms grupėms priklausančių asmenų (planuota 400): surengtas 51 atviro tipo renginys, kuriuose sudalyvavo ne mažiau kaip 2100 dalyvių (37 atviros kino peržiūros, 11 diskusijų, 3 LGBT+ kūrybos skaitymai Vilniuje ir Kaune), surengta 19 renginių, iš kurių 1 virtualūs advokacijos mokymai, kuriuose sudalyvavo bent 260 žmonių.
- b) Bent 200 asmenų pasinaudojo naujai sukurtomis ir patobulintomis paslaugomis: surengta 19 renginių, iš kurių 1 virtualūs advokacijos mokymai, kuriuose sudalyvavo bent 260 žmonių, bent 70 LGBT+ asmenų pasinaudojo psichologinėmis-socialinėmis paslaugomis (dalinai finansuojant suteikta

250 val. individualių konsultacijų, 120 val. pagalbos grupėje ir surengta bei pravesta 30 LGBT+ artimųjų informacinės ir paramos grupės susitikimų).

- c) Paskatintos naujos ir patobulintos esamos paslaugos, skirtos LGBT+ bendruomenės poreikiams tenkinti: sukurta 1 nauja kompleksinė paslauga, apimanti socialinio-kultūrinio centro veiklą, psichologinį palaikymą, emocinę ir informacinę paramą, pradėta kurti LGBT+ archyva, kitus socialinius, kultūrinius ir edukacinius renginius. Taip pat patobulinta 1 paslauga, apimanti emocinės paramos telefonu ir internetu teikimą, jį labiau pritaikant LGBT+ poreikiams.
- d) Bent 12 LGBT+ asmenų dalyvavo mokymuose advokacijos klausimais ir/arba įsitraukė į LGBT+ bendruomenės poreikių advokaciją: surengtuose virtualiuose advokacijos mokymuose dalyvavo 8 iš LGBT+ artimųjų grupės, susiformavusio naujojo IC padalinio „Mamos už LGBTQ+ vaikus“, kuris galiausiai buvo įsteigtas kaip atskira organizacija 2023 m. pradžioje, narės ir 1 projekto darbuotojas (IC vadovas). Dar bent 3 socialinio centro „Emma“ nariai įsitraukė į LGBT+ bendruomenės poreikių advokaciją – iniciavo ar prisijungė prie „Kaunas Pride 2021“ organizavimo, prie kurio išplėstinės programos prisidėjo ir projekto renginiai.
- e) Bent 163 specialistai, įskaitant nuolatinius emocinės paramos savanorius, dalyvavo mokymosi veiklose, siekiant patobulinti paslaugų teikimą pažeidžiamoms grupėms: surengti 5 kvalifikacijos kėlimo užsiėmimai, susiję su pagalbos teikimu LGBT+ žmonėms, ypač jaunimui, kuriuose sudalyvavo 460 nuolatinių emocinės paramos savanorių (neunikalių dalyvių) iš Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos, 3 į projektą įsitraukę specialistai, kurie tęsė darbą su LGBT+ klientais ir projektui pasibaigus, iš viso kėlė kvalifikaciją dalyvaudami 31 val. supervizijų ir intervizių ir 184 val. mokymų.

XI. Lietuvos šokio-judesio terapijos asociacija, www.lsjta.lt;
<https://www.facebook.com/LietuvosSokioIrJudesioTerapijosAsociacija>

Organizacija. Organizacija nuo 2011 m. vienija šokio-judesio terapeutus ir kitų profesijų asmenis, besidominčius šokio-judesio terapija, ir siekia plėtoti šią profesiją vardan visuomenės narių fizinės, psichinės, socialinės sveikatos ir gyvenimo kokybės. Asociacija rengia supervizijas, intervizijas, seminarus, kvalifikacijos kėlimo kursus, dalyvauja projektinėse veiklose. Nariai atlieka mokslinius tyrimus, vykdo praktinę veiklą su pažeidžiamomis asmenų grupėmis, užsiima kūrybine veikla, orientuota į visuomenės narių gerovę. Asociacija bendradarbiauja su kitų valstybių asociacijomis, Lietuvos ir užsienio aukštosiomis mokyklomis bei valdžios institucijomis, siekdama įtvirtinti šokio-judesio terapiją kaip profesiją. Organizacijos nariai veikia verčiasi Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje, Palangoje, Panevėžyje, Šilutėje ir dalyvauja tarptautiniuose, Nordplus fondo finansuojamuose projektuose, bendradarbiaudami su Latvija, Estija ir Danija.

Projektas “Kūno susigrąžinimas ir nauji naratyvai: šokio-judesio terapija ir psichodrama LGBT+ jaunuoliams”. Tai mažos apimties, tačiau ne Ad-Hoc, projektas, vykęs 2022-07-01 iki 2023-12-31. Projekto vertė – 15.000,- Eur. Projekto partneriai – Lietuvos Sakaliukų sąjunga, Universiteto LGBT grupė, Visagino menų rezidencija “Taškas”.

Projekto santrauka. Tyrimai atspindi neigiamas nuostatas ir plačiai paplitusias homofobines pažiūras LGBT+ bendruomenės narių atžvilgiu. Tai kuria nepalankią psichologinę terpę, kurioje LGBT+ jaunuoliai patiria daugiau psichikos sveikatos rizikos veiksnių. Jauniems žmonėms vieniems įveikti šiuos sunkumus tampa pernelyg sudėtinga, ypač gyvenant regionuose, neturint palaikančios bendruomenės ir profesionalių paramos paslaugų. Kai kurios organizacijos ir iniciatyvos jau žengė ne vieną žingsnį LGBT+ asmenų girdimumui didinti ir šios grupės įgalinimui puoselėti. LŠJTA siūlomos paslaugos puikiai papildė jau vystomas idėjas novatoriškais emocinės pagalbos sprendimais, kurių iki šiol Lietuvoje projektinių veiklų rėmuose nebuvo pasiūlyta. **Projekto tikslas** - įgalinti LGBT+ jaunuolius, gyvenančius miestuose ir regionuose, stiprinant jų psichosocialinę sveikatą per šokio-judesio terapiją ir psichodramą.

Esminės projekto veiklos ir jų apimtis. Organizuoti 2 nuotoliniai terapiniai ciklai (šokio-judesio terapijos 8 sesijos, psichodramos 8 sesijos), kuriuose bendrai sudalyvavo 27 LGBT+ jaunuoliai; suorganizuoti 2 terapiniai ciklai gyvai Visagino menų rezidencijoje (po 4 sesijas abiejų terapijų), kuriuose bendrai sudalyvavo 24 LGBT+ jaunuoliai; sukurtas, pristatytas ir išplatintas 1 metodinis leidinys (32 asmenys dalyvavo gyvai). Vien Facebook svetainėje su leidiniu susipažino 3556 asmenys (pasiekėme užsibrėžtą tikslą – 2000). Tai yra pirmas tokio pobūdžio leidinys Lietuvoje, kuriame nugulė psichodramos ir šokio-judesio terapijos metodai, o taip pat ir pirmas bandymas taikyti šiuos metodus specifiskai LGBT+ jaunuolių grupei, tad fiksuojamas ir itin reikšmingas, į ilgalaikę naudą orientuotas kokybinis rodmuo.

Projekto rezultatai:

- a) Išbandytos ir pritaikytos novatoriškos (šokio-judesio terapijos ir psichodramos) online paslaugos 27 LGBT+ jaunuolių iš miestų ir regionų.
- b) Išbandytos ir pritaikytos novatoriškos (šokio-judesio terapijos ir psichodramos) paslaugos 24 LGBT+ jaunuoliams iš Visagino miesto.
- c) Sukurtas pamatas tolimesnei bendruomenių veiklai, sustiprinus asmeninius ir bendruomeninius dalyvių resursus. Jaunuoliai ir toliau buriasi, naudojasi erdve, drąsiau prie bendruomenės prisijungė tie, kurie iki projekto nebuvo pažįstami ir/ar nebuvo lankęsi menų rezidencijoje.

d) Sukurta, parengta ir pristatyta metodika PDF formatu darbui su LGBT+ jaunimu, taikant šokio-judesio terapiją ir psichodramą.

Šie rezultatai padėjo jaunuoliams pasiekti didesnės savižinos ir savigarbos; įsivertinti saugaus atsiskleidimo sau, artimiesiems ir platesnei aplinkai galimybes; pastebėti, kaip sąveikauja kūnas, mintys, emocijos ir kaip keičiasi santykis su aplinka šiems harmonizuojantis; įgyti didesnio pasitikėjimo savimi; stiprinti savitarpio pagalbos kompetencijas per vieni kitų palaikymą.

XII. Lietuvos gėjų lyga (LGL), www.lgl.lt www.facebook.com/lgl.lt

Organizacija. Nacionalinė LGBTI asmenų teisių organizacija LGL – vienintelė išimtinai LGBTI bendruomenės interesams atstovaujanti nevyriausybinė organizacija Lietuvoje. Pagrindinis asociacijos veiklą apibūdinantis principas – nepriklausomybė nuo bet kokių politinių ar finansinių interesų, siekiant efektyvios LGBTI bendruomenės įtraukties ir socialinės integracijos Lietuvoje. LGL išimtinai siekia nuoseklaus LGBTI asmenų žmogaus teisių progreso, pasitelkdama sukauptą patirtį advokacijos, sąmoningumo didinimo ir bendruomenės stiprinimo srityse.

Projektas „Nieko apie mus be mūsų: LGBT jaunimo įgalinimas kovoje prieš patyčias“. Tai vidutinės apimties projektas, vykęs 2022-07-01 iki 2023-12-31. Projekto vertė – 73.288,25 Eurai. Projekto partneriai - Norvegijos LGBTI teisių organizacija „FRI“, Norvegijos LGBTI jaunimo organizacija „Skeiv Ungdom“ (SkU). Radviliškio žydų (litvakų) bendruomenė

Projekto santrauka. LGBT moksleiviams susiduriant su patyčiomis reikalinga sukurti paramos sistemą, didinti tėvų, mokyklos darbuotojų, bendraamžių sąmoningumą apie žalingą patyčių poveikį LGBT jaunuolių emocinei sveikatai. Pastangoms gerinti LGBT jaunuolių padėtį Lietuvoje žengiant pirmuosius žingsnius ypatingai svarbu perimti gerąją užsienio šalių patirtį, skatinti skirtingų kartų bendradarbiavimą bei užmegzti tarpkultūrinį dialogą, įgalinant skirtingas pažeidžiamas visuomenės grupes dalintis patirtimi ir aktyviai ginti savo teises.

Projekto tikslas – įgalinti LGBT jaunuolius aktyviai ginti savo teisę į prieglobį prieš švietimo be diskriminacijos, stiprinti jų atsparumą patyčioms teikiant patobulintas emocinės paramos paslaugas, aktyviai įtraukti juos į savo teisių advokaciją. Taip pat buvo siekiama į paramos LGBT moksleiviams tinklą įtraukti visą mokyklos bendruomenę ir užtikrinti, kad LGBT jaunuolių balsas būtų išgirstas. Tikslinės grupės: LGBT moksleiviai, mokyklų bendruomenės ir projektą įgyvendinančių organizacijų atstovai bei LGL emocinės paramos platformos savanoriai.

Esminės projekto veiklos ir rezultatai. Projektas suteikė galimybę pažeidžiamoms tikslinėms grupėms priklausantiems asmenims dalyvauti renginiuose, įgyti reikalingų žinių, įgalino juos prisidėti prie savo bendruomenės poreikių advokacijos. Jie buvo įtraukti teikiant jiems patobulintas emocinės paramos paslaugas platformoje, kurių metu jie buvo supažinti su savo teise į prieglobį prieš švietimo be diskriminacijos, jiems buvo patariama, kaip spręsti kilusius sunkumus mokyklos bendruomenėje. LGBT jaunuoliai turėjo galimybę sudalyvauti seminaruose moksleiviams bei informacinėse dienose mokyklų bendruomenėms, galimybę gauti atnaujintas paslaugas emocinės paramos platformoje ir sužinoti apie savo teises bei įsitraukti į savo teisių advokaciją dalyvaujant tarptautinėje konferencijoje patyčių prevencijos tematika. Į projekto veiklas buvo įtraukti ir mokytojai bei tėvai. Projektas taip pat suteikė impulsą patobulinti esamas emocinės paramos paslaugas (atnaujinta LGL emocinės paramos platforma LGBT moksleiviams, jų tėvams ir mokytojams), paskatino pažeidžiamų grupių įtrauktį, padidino jų informuotumą ir paskatino tarpkultūrinį dialogą bei skirtingų kartų bendradarbiavimą. Keitimosi gerąją patirtimi vizito Lietuvoje metu eksperto iš Islandijos vedami mokymai patyčių prevencijos srityje paskatino LGBT jaunuolių įtrauktį ir padidino organizacijų partnerių informuotumą. Renginiuose dalyvavusieji Lietuvos žydų bendruomenės atstovai tapo geriau informuoti apie LGBT jaunuolių poreikius. Vis dėlto, pastebėtina, kad daugelis mokyklų, kurioms buvo siūlomi renginiai, nesutiko juose dalyvauti, o sutikimas dalyvauti renginiuose indikavo pozityvų požiūrį į LGBT jaunuolių patiriamas problemas.

Rezultatų rodikliai:

- a) Rodiklis „Pažeidžiamų asmenų, kuriems taikytos įgalinimo priemonės, skaičius“ numatyta pasiekti 400 asmenų, pasiekti bent 462 asmenys.

- b) Rodiklio „Suteiktų arba patobulintų paslaugų gavėjų skaičius“ numatyta, kad pagerintas paslaugas gaus 300 asmenų. Paslaugas gavo 399 asmenys.
- c) Rodiklis *“Pažeidžiamoms grupėms priklausančių asmenų, dalyvavusių mokymuose advokacijos klausimais arba vykdančių savo / savo bendruomenės poreikių advokaciją, skaičius”* numatyta, kad į savo bendruomenės poreikių advokaciją bus įtraukta 200 asmenų. Įtraukti 462 asmenys.
- d) Rodiklis *„Paskatintų naujų ar patobulintų esamų paslaugų, skirtų pažeidžiamų grupių poreikiams tenkinti, skaičius”* - buvo atnaujinta ir patobulinta 1 emocinės paramos paslauga.
- e) Rodiklis *„Finansavimą gavusių PVO, dirbančių pažeidžiamų grupių įtraukties skatinimo ir informuotumo didinimo srityse, skaičius”* 5 organizacijos partnerės projekte dirbo su pažeidžiamų grupių įtraukties skatinimu ir jų informuotumo didinimu.
- f) Rodiklis *“Darbuotojų, dalyvavusių mokymuose, kaip dirbti su pažeidžiamomis grupėmis, skaičius”* - mokymuose dalyvavo 30 organizacijų atstovų.

XIII. **Žmogaus teisių organizacijų koalicija (ŽTOK), <https://manoteises.lt/organizacija/zmogaus-teisiuorganizaciju-koalicija/>**

Organizacija. ŽTOK – tai progresyvių, tarptautinius ŽT apsaugos standartus taikančių, daugiausia nacionaliniu mastu veikiančių organizacijų koalicija, suburta 2011 m. Koalicijai priklauso devynios didelę patirtį žmogaus teisių srityje turinčios organizacijos, atstovaujančios tautinių mažumų (žydų, romų), LGBTI*, žmonių, turinčių negalią, migrantų ir kitų pažeidžiamų grupių žmogaus teisėms, taip pat dirbančios lyčių lygybės, psichikos sveikatos ir žmogaus teisių sankirtose. Būtent jos ir yra organizacijos žmogiškuosius (ekspertai, administracija, savanoriai) ir techninius pajėgumus (materialinė bazė ir pan.) užtikrinantis šaltinis. Didesnė ekspertų sąjunga leidžia pasiekti greitesnių ir efektyvesnių rezultatų ginant bei atstovaujant žmogaus teises. ŽTOK stebi ir analizuoja teisės aktų rengimą ir priėmimą, vykdo valstybės institucijų darbo stebėseną bei viešai reaguoja į aktualius bei potencialius žmogaus teisių pažeidimus. Taip pat Koalicija dalyvauja rengiant ŽT standartų įgyvendinimo Lietuvoje apžvalgas ir rengia alternatyvias ataskaitas tarptautinėms žmogaus teisių institucijoms.

Projektas “Prioritetas gerovės valstybėje – žmogaus teisės”. Tai didelės apimties projektas, vykęs 2020-11-16 iki 2022-11-15. Projekto vertė - Projekto partneriai – VDU, Bendruomenės iniciatyvų centras.

Projekto santrauka. Projektas skirtas keliems ŽT klausimams, ne tik LGBT+. Lietuvoje egzistuoja selektyvus viešojo sektoriaus požiūris į ŽT ir prisiimtus tarptautinius įsipareigojimus. Kai kuriais atvejais šis požiūris aktyviai priešiškas, menkinantis tarptautines praktikas. Žiniasklaida taip pat nepakankamai aktyviai atlieka kritinės refleksijos funkciją informuodama su ŽT susijusiais klausimais. Nors NVO šiuos klausimus kelia, vykdo ŽT pažeidimų stebėseną, tačiau riboti resursai lemia sistemiškos, įrodymais ir žmogaus teisių nedalomumo principu paremtos stebėsenos, ja grįstos advokacijos ir įtraukios komunikacijos įvairioms visuomenės grupėms stygių. Šią spragą užpildė **projektas, kurio tikslas** buvo sustiprinti žmogaus teisių standartų įgyvendinimo stebėseną ir vykdyti jų advokaciją bei informavimą apie žmogaus teises, pasitelkiant tarpsektorinį bendradarbiavimą ir įtraukiant jaunimą. Projekte dirbta su 4 tikslinėmis grupėmis: regioninės PVO bei sprendimų priėmėjai regioniniame lygmenyje; nacionaliniai sprendimų priėmėjai; regionuose gyvenantis ir akademinis jaunimas; plačioji visuomenė. Projektas vykdytas tiesiogiai Vilniuje, Anykščių rajone, Kaune, Kėdainiuose, Jonavoje, Utenoje, Klaipėdoje, Lazdijuose.

Esminės projekto veiklos ir rezultatai. Atliktas tyrimas apie žmogaus teisių standartų įgyvendinimą Lietuvoje, o jį atliekant atsižvelgta į regioninę situaciją ir regioninių PVO įžvalgas. Parengta ir JT pateikta 1 JT VPPM šešėlinė ataskaita LT ir ENG kalbomis. Papildomai paruošta lengviau skaitoma ataskaitos versija viešinimui. Ją parengė ne pavienės PVO, o įvairias žmogaus teises atstovaujančios organizacijos, suvienijusios jėgas, kad atskleistų žmogaus teisių nedalomumo principą. Tokiu būdu sustiprintas PVO vaidmuo stebint ir reaguojant į žmogaus teisių situaciją Lietuvoje. Ją formuojant vyko 2 jaunimo dirbtuvės apie ŽT, į jų išvadą atsižvelgta. Šešėline ataskaita bei jos rekomendacijomis pasidalinta su nacionaliniais ir regioniniais sprendimų priėmėjais šioms grupėms siunčiant unikalius kiekvienai tikslinei grupei pritaikytus e-atvirlaiškius. Informacija apie šešėlinę ataskaitą ir jos rekomendacijas pasiekė 66 nacionalinius sprendimų priėmėjus ir 124 regioninius sprendimų priėmėjus e-atvirlaiškių formatu. JT VPPM šešėlinės ataskaitos rekomendacijų pagrindu buvo paruošti ir sprendimų priėmėjams išsiųsti 5 siūlymai tobulinti politikos priemones ir teisės aktus: a) 2021-08-28 pasiūlymai dėl vaikų ir jaunimo teisių bei LGBTI teisių pateikti memorandumo formatu,

kuris pristatytas per Patyčių prevencijai skirtos LGBT+ konferenciją „Spalvos“ b) 2021-09-28 pasiūlymai dėl LGBTI teisių išsiųsti Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijai, konkrečiau – „Pasiūlymai dėl Lietuvos respublikos partnerystės įstatymo projekto nr. XIVP-537“. c) 2021-10-02 pasiūlymai dėl vaikų ir jaunimo teisių išsiųsti LR Teisingumo ministerijai, konkrečiau „Vaikų ir jaunimo teisių srities pagrindinės rekomendacijos dėl švietimo“. d) 2021-10-12 pasiūlymai dėl žmonių su negalia išsiųsti LR Sveikatos apsaugos ministrui Arūnui Dulku ir LR Socialinės apsaugos ir darbo ministrei Monikai Navickienei, konkrečiau – „Kreipimasis dėl žmogaus teisių klausimų psichikos sveikatos paslaugų sistemoje.

Organizuoti 7 apskritųjų stalų susitikimai su atstovais iš skirtingų suinteresuotų grupių. Dalyvavo 66 sprendimų priėmėjai (tarp jų – ir aukšto rango). Jų metu ŽTOK atstovai pristatydavo JT VPPM ataskaita grįstas rekomendacijas bei jomis remiantis inicijuotus raštus. Poveikis teisės aktams ir sprendimams pilnai galės būti įvertintas tik ilgalaikėje perspektyvoje, nes kai kurie aktualūs sprendimai vis dar nepriimti (pavyzdžiui, partnerystės klausimu). Kita vertus, matoma, kad rekomendacijos ir diskusijos buvo naudingos, nes į jas buvo atsižvelta koreguojant teisės aktus.

Reaguojant į iškilusias grėsmes žmogaus teisėms (projekto metu prasidėjo pilnas karas Ukrainoje ir vyko migrantų krizė prie Baltarusijos sienos), atlikti 11 Watch-dog advokacijos veiksmai – kreipimaisi į aukščiausias valdžios institucijas dėl konkrečių ŽT klausimų (migrantų teisių, neapykantos apraiškų, diskriminacijos, smurto ir priekabiavimo darbo vietoje, smurto prieš moteris ir šeimoje, siūlymu Seime imtis ŽT prieštaraujančių priemonių krizinio nėštumo metu ir pan.)

Įvyko dvigubai daugiau nei planuota susitikimų ir Lietuvos ŽT situacijos pristatymų NVO tarptautinėse tinklinėse organizacijose (bent 5-iose). E-atvirlaiškis išsiuntinėtas 3 kartus daugiau organizacijų nei planuota (277 regioninėms ir nacionalinėms jaunimo organizacijoms). Organizuotas Nacionalinis ŽT forumas su 1011 dalyvių ir 569 unikaliais nuotoliniais žiūrovais, taip pat 5 nuotolinėmis diskusijomis su dalyviais iš rajonų (235 dalyviai). Per visą projekto laikotarpį sugeneruota 100 viešų reagavimų įvairiais žmogaus teisių klausimais. Ekspertinė nuomonė pateikta įvairiomis temomis: lyčių lygybės, LGBT asmenų teisių, vaikų ir jaunimo teisių, migrantų ir tautinių mažumų teisių srityse. Suorganizuota ir įgyvendinta 15 renginių jaunimui. Dalyvių skaičius – apie 1240. Iš jų jaunimas – apie

Pagrindiniai projekto metu pasiekti rezultatai: 1) Parengta JT Visuotinės periodinės priežiūros mechanizmo šešėlinė ataskaita ir vykdyta advokacija, pateikiant rekomendacijas nacionalinės ir regioninės politikos formuotojams. 2) Padidintas informuotumas apie žmogaus teises ir sustiprintas tarpsektorinis bendradarbiavimas bei jaunimo įtrauktis organizuojant Nacionalinį žmogaus teisių forumą bei reaguojant į aktualias grėsmes žmogaus teisėms šalyje. Be to, projektas žymiai prisidėjo prie įgyvendintojų bei partnerių gebėjimų stiprinimo ugdymo – ŽTOK pasidalino savo temų ekspertize su kitomis narėmis, kad būtų sklandžiai atstovaujamos žmogaus teises kaip nedalomos. Partneris BIC įgijo daugiau žinių apie ŽT ir pasirengė strateginį planą bendruomenės narių įtraukimui į veiklas. Projektas sustiprino kokybišką ŽT atstovavimą, įtraukų informavimą apie ŽT įvairioms visuomenės grupėms bei padidino tiek PVO bendradarbiavimą, tiek tarpsektorinį bendradarbiavimą.

XIV. Žmogaus teisių stebėjimo institutas (ŽTSI), www.hrmi.lt <https://www.facebook.com/HRMI.LT/>

Organizacija. Nuo pat įkūrimo 2003 m. ŽTSI siekia, kad nacionaliniai teisės aktai ir politika atitiktų tarptautinius įsipareigojimus žmogaus teisių srityje ir stengiasi užtikrinti, jog žmogaus teisės taptų realios ir veiksmingos praktikoje. ŽTSI teisininkų, politikos ir socialinių mokslų ekspertų komanda atlieka tyrimus, teikia pasiūlymus teisės aktams ir programiniams dokumentams, dalyvauja darbo grupėse, rengia **ataskaitas** tarptautinėms žmogaus teisių priežiūros institucijoms, imasi bylų teismuose strateginiais žmogaus teisių klausimais, teikia ekspertines konsultacijas, vykdo projektus, organizuoja konvencinius ir nuotolinius mokymus teisėsaugos pareigūnams ir kitiems valstybės institucijų atstovams. ŽTSI kas dvejus metus leidžia žmogaus teisių padėties Lietuvoje apžvalgą.

Projektas “Tvari parama žmogaus teisėms per advokaciją ir švietimą”. Tai didelės apimties projektas, vykęs 2020-11-03 iki 2023-11-02. Projekto vertė – 162.020,- Eurų. Projekto partneriai – asociacija Kauno moterų linija.

Projekto santrauka. Projektas skirtas didesniai ŽT spektrui, ne tik LGBT+ teisėms. Projekto tikslas - didinti paramą žmogaus teisėms viešosios politikos, visuomenės ir regioninių bendruomenių lygmenyse. Siekta prisidėti prie tokių problemų sprendimo kaip nepakankamas žmogaus teisių standartų užtikrinimas viešojoje politikoje, ne visuomet žmogaus teisėms palankus viešasis diskursas, vyraujantys mitai ir stereotipai kai kuriais žmogaus teisių klausimais ir pažeidžiamų grupių atžvilgiu. Siekiama įtraukti į diskusijas jaunimą regionuose, apmokyti specialistus, stiprinti žmogaus teisių dėmenį viešosiose diskusijose ir teisėkūros procese, advokatauti už žmogaus teisių standartų įtvirtinimą tarptautiniame lygmenyje.

Esminės projekto veiklos ir rezultatai. Išleista ekspertinė ataskaita „Žmogaus teisės Lietuvoje 2020-2021“, atliktas visuomenės nuostatų įvairiais žmogaus teisių klausimais reprezentatyvus tyrimas, parengti ir paskelbti 56 komentarai, interviu, straipsniai žiniasklaidoje, sudalyvauta 38 darbo grupių posėdžiuose, parengta 18 išvadų teisės aktų projektams ir viešosios politikos dokumentams, paveikti 8 teisės aktų projektai. Suorganizuota 10 diskusijų su jaunimu regionuose smurto dėl lyties ir lyčių lygybės tema, kuriose sudalyvavo 338 jaunimo atstovai/ės. Po diskusijų pozityviai pakito jaunimo nuostatos lyčių lygybės atžvilgiu. Suorganizuoti mokymai specialistams (146 dalyviai) apie smurtą artimoje aplinkoje ir policijos pareigūnams (110 dalyvių) tarpkultūrinėms kompetencijoms stiprinti. Koordinuota koalicijos „Psichikos sveikata 2030“ veikla, surengti du bendri renginiai Seime – konferencija apie psichikos sveikatą ir diskusija apie vaikų ir paauglių psichikos sveikatą, suorganizuotos dvi diskusijos Kaune ir Klaipėdoje apie psichikos sveikatą ir žmogaus teises (108 dalyviai/ės), kuriose dalyvavo ir savo patirtis pristatė psichikos sveikatos paslaugų vartotojai. Projekto metu sustiprintas žmogaus teisių dėmuo teisėkūroje ir viešojoje politikoje, kuomet sprendimų priėmėjai ir politikos formuotojai atsižvelgė į projekto vykdytojo teiktus pasiūlymus bei išvadas teisės aktų projektams ir politikos priemonėms (18 išvadų, 8 paveikti teisės aktų projektai), taip pat dalyvaujant darbo grupių posėdžiuose, komitetų klausymuose, susitikimuose su institucijomis (38 posėdžiai), kurių metu atstovauta žmogaus teisių pozicijai. Visuomenės parama ir informuotumas apie žmogaus teises padidintas komunikuojant apie žmogaus teisių standartus įvairiose srityse nacionalinėje ir specializuotoje žiniasklaidoje (56 komentarai, straipsniai, interviu, pranešimai konferencijose/diskusijose), socialiniuose tinkluose (147 žinutės Facebook ir 67 žinutės Instagram tinkle). Aktyviai įsitraukta į migracijos krizės valdymo stebėseną ir advokaciją už žmogaus teisių standartų laikymąsi migracijos ir prieglobsčio srityje, inicijuota ir laimėta strateginė byla.

Su LGBT+ teisėmis susijusios projekto veiklos: didintas visuomenės informuotumas apie ŽT, vienodo požiūrio principą ir išankstinių neigiamų nuostatų daromą žalą. Žiniasklaidoje ir viešuose renginiuose skelbti komentarai apie LGBT+ žmonių teises, psichikos sveikatos paslaugas LGBT+ asmenims, vykdant visuomenės nuostatų tyrimą ŽT klausimais į klausimybą įtraukti klausimai apie LGBT+ teises, ŽTSI direktorius Dainius Pūras dalyvavo ir diskutavo Delfi.tv laidoje apie visuomenės poliarizaciją LGBTQ+ teisių klausimu ir kai kurių visuomenės grupių radikalėjimą „Iš esmės. Ar dažų karai vaivorykštinėse perėjose nuves violetiniu keliu – į tikrą kraują?“, kalbėjo Vilniaus universiteto surengtoje konferencijoje „LGBTQ+ ir psichikos sveikata: ką svarbu žinoti specialistams?“, portalas jarmo.net publikavo jo komentarą straipsnyje „Kartą dėl neapykantos prieš LGBTQ jau įspėtas, Krikščioniškos kultūros institutas vėl gąsdina visuomenę“, portalas jarmo.net publikavo D.Pūro komentarą straipsnyje „Kartą dėl neapykantos prieš LGBTQ jau įspėtas, Krikščioniškos kultūros institutas vėl gąsdina visuomenę“, paskelbtas straipsnis „Amendment initiated challenging discriminatory provision of law protecting minors in Lithuania“, kuriame informuojama apie Teisingumo ministerijos pasiūlytą Nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymo pataisą, panaikinančią LGBTQ+ cenzūruojančią ir diskriminuojančią nuostatą, ŽTSI teikė pastabas dėl Lietuvos prioritetų tvirtinant ir įgyvendinant ES LGBT strategiją. Siūlyta įgyvendinti priemones tos pačios lyties asmenų partnerystės tarpusavio pripažinimo skatinimui, plėsti ES pripažįstamas nusikalstamas veikas įtraukiant neapykantos nusikaltimus ir neapykantos kalbą LGBT atžvilgiu, panaikinti diskriminacinę Nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos įstatymo nuostatą, įtvirtinančią LGBT asmenų cenzūrą.

Mokymų žiniasklaidai metu žmogaus teisių ekspertai ir ekspertės, komunikacijos ir žmogaus teisių temomis besidomintys žmonės, LGBTQ+ bendruomenės nariai ir narės, žiniasklaidos atstovės ir atstovai diskutavo apie visuomenės ir pagarbios komunikacijos vaidmenį mažinant neapykantą bei tai, kaip pagarbiai rašyti ir kalbėti apie LGBTQ+ žmones ir kitas visuomenės grupes, patiriančias itin daug neapykantos. Sukurta atmintinė (lietuvių ir anglų kalbomis) žiniasklaidos atstovams, kurioje Žmogaus teisių stebėjimo instituto komanda pateikia kelis patarimus apie tai, ką svarbu žinoti, norint pagarbiai rašyti apie LGBTQ+ bendruomenę ir kitas neapykantos nusikaltimų pažeidžiamas bendruomenes, ir prisidėti prie neapykantos visuomenėje mažinimo.

XIV. Mokyklų tobulinimo centras (MTC), www.mtc.lt

Organizacija. Mokyklų tobulinimo centro (MTC) paskirtis – padėti Lietuvos mokykloms tobulėti. Mokyklų tobulinimo centras iniciuoja ir vykdo įvairias teigiamus pokyčius švietime skatinančias veiklas: buria mokyklų tobulinimu suinteresuotus žmones, sukurdamas erdvę diskusijoms; inicijuoja novatoriškus švietimo projektus; įgyvendinami įvairūs, Lietuvos švietimo tobulėjimą skatinantys projektai (pavyzdžiui, programa „Renkuosi mokyti!“ į Lietuvos mokyklas pritraukiami jauni mokytojai), organizuoja profesinio tobulėjimo renginius pedagogams; konsultuoja pedagogus, mokyklas, savivaldybių, valstybines bei nevyriausybinės, verslo organizacijas švietimo klausimais Lietuvoje ir kitose šalyse; sudaro sąlygas Lietuvos ir užsienio švietėjams dalintis patirtimi. Mokyklų tobulinimo centras yra akredituota institucija, vykdanči mokytojų ir švietimo pagalbą teikiančių specialistų kvalifikacijos tobulinimą.

Projektas „Skaitmeninė įvairovės literatūros biblioteka Lietuvos mokykloms“. Tai didelės apimties projektas, vykęs 2020-11-03 iki 2023-11-20. Projekto vertė – 124 059,55 Eurų.

Projekto santrauka. Projektu siekta ugdyti supratimą apie žmogaus teises, toleranciją ir pagarbą įvairovei (įskaitant LGBT+) tose grupėse, kurios gali inicijuoti didžiausius pokyčius švietime - t.y. švietimo bendruomenėje, kuri ugdo ateities piliečius. Siekta spręsti lygybės ir įtraukties trūkumo bei diskriminacijos mokykloje problemas. Projektas vyko šiose vietovėse: Jonava, Pakruojo rajonas, Babtai, Vabalninkas, Gelgaudiškis, Alytus, Biržai, Gasčiūnai, Dembava, Raseiniai, Klaipėda, Kazlų Rūda, Viekšniai, Kaunas, Visaginas. Pagrindinė tikslinė šio projekto grupė buvo istorijos, etikos ir lietuvių kalbos mokytojai, dirbantys ne Vilniuje įsikūrusiose mokyklose, mokantys 5-8 klasių mokines/ius. **Esminės projekto veiklos ir rezultatai:** tam kūrėme įrankį, padedantį integruoti žmogaus teisių švietimą į formalaus ugdymo procesą: skaitmeninę įvairovės literatūros biblioteką, kurioje patalpinome 11 knygų ištraukas ar pilnus tekstus ir pagal šias knygas sukurtas mokymo medžiagas. Projekte dalyvavusių 15 mokyklų iš įvairių Lietuvos regionų (išskyrus Vilniaus miestą) mokytojams vedėme žmogaus švietimo integravimo į formalaus ugdymo procesą mokymus, suteikėme prieigą prie bibliotekos išteklių, padėjome juos taikyti praktikoje. Sukurtas mokymo įrankis, padedantis įgyvendinti atnaujintas bendrojo ugdymo programas (kompetencijomis grįstas ugdymas, 30 proc. ugdymo turinio formuoja patys pedagogai) ir integruoti žmogaus teisių švietimą į įvairių dalykų dėstymą. Projekte buvo orientuojamasi į mokytojų nuostatų keitimą bei įrankių, skatinančių įtrauktį, suteikimą mokiniams. Buvo siekiama, kad žmogaus teisių užtikrinimo ir pagarbos įvairovei diskursas taptų oficialios mokyklų programos dalimi. Visiškai pavyko įgyvendinti knygų atrankos, metodikų sukūrimo, mokymų programos sukūrimo ir mokymų vedimo, sukurtų mokymo medžiagų testavimo mokyklose, organizacijos gebėjimų stiprinimo, bibliotekos platformos sukūrimo veiklas. Iš dalies pavyko įgyvendinti knygų turinio talpinimo platformoje uždavinį: leidykloms ar licencijų turėtojoms/ams platforma kėlė daug klausimų, atsakymų, į kuriuos standartinėse leidyklų veiklos procedūrose nebuvo. Gana sunkiai sekėsi sudominti žiniasklaidą šiomis temomis (žmogaus teisių švietimas mokykloje), žiniasklaidos atstovai neretai norėdavo į klausimą žvelgti per užaštrintą prizmę, o tai neatitiko projekto vertybinių nuostatų. Visgi pagrindinei auditorijai – Lietuvos mokykloms – žinią apie sukurtą platformą perduoti pavyko. Projekte dalyvavo 52 tikslinės grupės atstovai, tačiau projekto pasiekiamumas didesnis – šiuo metu sukurta įvairovės biblioteka naudojasi 100 mokytojų. Turint mintį pasikeitusias bendrojo ugdymo programas (BUP), kurios remiasi kompetencijų ugdymu ir suteikia galimybę pedagogams patiems formuoti 30 proc. ugdymo turinio, sukurta įvairovės literatūros biblioteka ir jos medžiagos padeda įgyvendinti šias užduotis bei įgalina

žmogaus teisių švietimo integravimą į formalaus ugdymo procesą, kuomet žmogaus teisės yra tyrinėjamos įvairių mokykloje dėstomų temų kontekste. Mokiniais, tuo tarpu, tai suteikia galimybę aktualizuoti dėstomas temas, kalbėti apie tai, kas šiuo metu aktualu ir jiems asmeniškai, ir visuomenei, kurioje jie gyvena.